

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI

TERMAL TURİZM İŞLETMELERİNDE MÜŞTERİLERİN
REKREASYON TALEBİ
“BALIKESİR İLİ ÖRNEĞİ”

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet KAÇAR

TEZ DANIŞMANI

Yrd.Doç.Dr.Murat ÖZMADEN

BALIKESİR-2014

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI

TERMAL TURİZM İŞLETMELERİNDE MÜŞTERİLERİN
REKREASYON TALEBİ
“BALIKESİR İLİ ÖRNEĞİ”

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet KAÇAR

Yrd.Doç.Dr.Murat ÖZMADEN

BALIKESİR-2014

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora / Yüksek Lisans Programı çerçevesinde yürütülmüş olan

**‘TERMAL TURİZM İŞLETMELERİNDE MÜŞTERİLERİN REKREASYON
TALEBİ BALIKESİR İLİ ÖRNEĞİ’**

başlıklı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından Doktora / Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 21 /03 / 2014.

TEZ SINAV JÜRİSİ

Doç. Dr. Fikret SOYER
Şakarya Üniversitesi
Başkan

Doç. Dr. İbrahim ERDEMİR
Balıkesir Üniversitesi
Üye

Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZMADEN
Balıkesir Üniversitesi
Üye

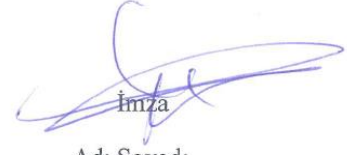
Yukarıdaki Doktora / Yüksek Lisans Tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun ~~26~~ / ~~03~~ / ~~2014~~ tarih ve ~~2014/08~~ sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Özlem YAVUZ
Enstitü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

25.01.2014

Adı Soyadı

Mehmet KAÇAR

TEŞEKKÜR

Araştırmamda, bana her türlü desteğini ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam, Yrd.Doç.Dr.Murat ÖZMADEN'e, istatistik konusunda Türkiye İstatistik Kurumu Grup Sorumlusu Arif ÇETİN'e, sabır ve hoşgörü ile hatalarımı düzelttiği için Yard. Doc. Dr. Sahver Ege HIŐMIOĞULLARI'na manevi olarak destek veren annem ve babama, yardımcı olan yine Sultan KUZU'ya, teyzem Zeynep ÖZTÜRK'e Asya Pamukçu Termal SPA'da bulunan tüm personele teşekkür ve Őükranlarımı bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TABLolar DİZİNİ	v
1.GİRİŞ	1
2.GENEL BİLGİLER	2
2.1.Turizm Kavramı ve Termal Turizm	2
2.1.1.Turizm Kavramları	2
2.1.2.Turizmimin Tanımı.....	2
2.1.3.Turizmin Önemi	3
2.1.4.Turizm Sektörünün Dünyada ve Türkiye’deki Yeri ve Önemi	4
2.2. Alternatif Turizmin Türkiye’ye Girişi	6
2.2.1.Alternatif Turizm Türleri.....	7
2.2.2.Termal Turizm.....	8
2.2.3.Termal Turizmle İle İlgili Kavramlar.....	8
2.2.4.Termal Turizm İşletmelerinin Özellikleri.....	10
2.2.5.Türkiye’de Termal (Kaplıca) Turizmi.....	11
2.2.6. Dünya’da Termal Turizmi.....	13
2.3. Balıkesir’in Termal Kaynakların Özellikleri.....	14
2.3.1.Balıkesir’deki Termal Bölgeler.....	14
2.4.Boş Zaman ve Rekreasyon.....	20
2.4.1.Boş Zaman Tanımı.....	20
2.4.2.Boş Zaman Özellikleri.....	23
2.4.3.Rekreasyon.....	24
2.4.4.Rekreasyon Özellikleri.....	26
2.5.Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	28
2.5.1.Mekânsal Açıdan Rekreasyon Çeşitleri.....	28
2.5.2.Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreasyon Çeşitleri.....	30
2.5.3.Yerel etkinliklere Göre Rekreasyon Çeşitleri.....	31
2.5.4.Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon Çeşitleri.....	33
2.6.Rekreasyon Turizm İlişkisi.....	34
2.7.Turizm İşletmelerinde Rekreasyon Faaliyetlerinin Uygulanması.....	37

2.8.Termal Tatilin Amacına Ulaşması Açısından Rekreatif Faaliyetlerin Önemi ve Animasyon.....	38
2.9.Animasyon Kavramı	38
2.9.1.Animasyon Çeşitleri.....	40
2.9.2.Animasyon Faaliyetlerinin Termal Tesislerdeki Rekreasyon Programına Etkileri.....	42
3.GEREÇ VE YÖNTEM	43
4.BULGULAR.....	44
5.TARTIŞMA.....	56
6.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
KAYNAKLAR.....	60
EKLER.....	64
EK-1 ÖZGEÇMİŞ.....	64
EK-2 ANKET.....	65

ÖZET

Termal Turizm İşletmelerinde Müşterilerin Rekreasyon Talebi

“Balıkesir Örneği”

Bu araştırmanın amacı, Balıkesir ilinde bulunan termal otellerde konaklayan müşterilerin rekreasyon talebinin ölçülmesidir. Termal turizm, sağlıklarını yeniden kazanmak isteyen yada sağlıklı bir yaşamı hedefleyen bir kitleye hitap etmektedir. Son yıllarda alternatif turizm arayışlarına paralel olarak gerek gününbirlikçi gerekse daha uzun dönemli termal tesislere yönelik olarak turist sayısında artış gözlenmektedir. Bu çalışmada termal tesislerde kalan müşterilerin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik faaliyetlerin planlanması ve geliştirilmesi ile ilgili tespitler ortaya konmuştur.

Araştırmanın evrenini, 2013 yılının Eylül ve Aralık aylarında Balıkesir ve çevresinde bulunan termal otellerin müşterileri oluşturmuştur. Örnekleme ise Balıkesir ilindeki Asya Pamukçu Otelde bulunan , 400 müşteriye uygulanmıştır.

Araştırmada, boş zaman faaliyetlerini değerlendirmeye yönelik soruları içeren, araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak geliştirilen ve test tekrar test yöntemi ile oluşturulan “Müşterilerin Rekreasyon Talebini Belirleme Anketi” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, SPSS.17 programı ile çözümlenmiştir. Mevcut verilerin analizinde, frekans analizi uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda, müşterilerin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik faaliyetlerin yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Termal müşterilerin, rekreatif unsurları termal tesislerde görmek istediği, bu çalışma sonucunda anlaşılan bir diğer sonuçtur. Yine müşterilerin termal uygulamalar hakkında bilgilendirmeye ihtiyaç olduğu gerçeği de ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Turizm, Termal, Kaplıca, Spor, Yaşam, Sağlık, Aktivite

ABSTRACT

Recreational Demand of Customers in Thermal Tourism Facilities

“A case study of Balıkesir”

The purpose of this research is to evaluate recreation demand of customers who lodge in thermal hotels at Balıkesir province. Thermal tourism addresses to people who want to be healthier or aim to have sustainable health level. Parallel to the alternative tourism trend, in recent years there is an increase in number of tourists who visits to thermal facilities for daily trip or for a longer time period. In this study it is aimed to evaluate planning and developing spare time activities for customers who lodge in thermal facilities.

The population of this research consist thermal hotel customers at Balıkesir region from September to December in 2013. Sample includes 400 customers who stay Asya Pamukcu Hotel in Balıkesir.

In this research, “ Customers’ Recreational Demand Determination Survey” is applied which consists of questions related to spare time activities and questioner is developed by considering expert opinion and test re-test technique. The obtained data from survey is analyzed by SPSS 17 software. Frequency distribution technique is utilized in data analysis.

According to results, it is shown that, customers activities are insufficient related to spare times. Another result obtained from this research is that customers are willing to have recreational components in thermal facilities. Furthermore, it is shown that customers need information about thermal practices.

Key Words: Recreation, Tourism, Thermal, Spas, Sports, Life, Health, Activity

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa No
Tablo 1. Yaşadığınız Şehir	42
Tablo 2. Demografik Tablo	42
Tablo 3. Katılımcıların Yaş gurubu ile Cinsiyetinin Çapraz Tablosu	43
Tablo 4. Tatil İçin Termal Tesislerin İlk Akla Gelen Seçeneklerden Biri Olmamasının Sebebi	44
Tablo 5. Yaş Grubu İle Boş Zamanları Değerlendirme Konusunda Sıkıntı Durumu Çapraz Tablosu	44
Tablo 6. Tesiste Kalma Süreleri	45
Tablo 7. Tesiste Kalma Süreleri İle Yaş Durumu Çapraz Tablosu	45
Tablo 8 Termal Uygulamaları Hakkında Bilgi	46
Tablo 9. Termal Tatilin Tercih Edilme Nedenleri	46
Tablo 10. Tesislere Ulaşım İçin Hangi Araçları Kullanma	46
Tablo 11. Termal Tesislerde En Çok Sıkıntı Çektiğiniz Konu	47
Tablo 12. Termal Tesislerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Programının İçinde Yer Almasını Düşündüğü Aktiviteler	48
Tablo 13. Termal Tesislerde Çevre Düzenlemesinin Yeterli Olup Olmadığı İle İlgili Düşünceleri.	49
Tablo:14 Kür Havuzunda Aynı Anda Birden Fazla Grubun Farklı Faaliyetler Yürütmesi Hakkındaki Görüşleri	49
Tablo 15. Size Göre Termal Tesis Alanında "Hizmet Kalitesi" Yönünden Hangi Müteşebbisler Başarılıdır:	50
Tablo:16. Müşteri Algılamasında Bir Termal Tesiste Uzman Doktor İstihdamının Termal Turizm Amaçlarının Gerçekleştirilmesi	50

1. GİRİŞ

Ülke ekonomisine büyük katkı sağlayan turizmin, günümüzde giderek önemi artmaktadır. Turizm ile ilgili önemli kaynakları, en iyi şekilde değerlendiren ülkeler, turizmden büyük gelirler elde etmektedir. Günümüze kadar turizm anlayışından uzak bir şekilde faaliyette bulunmuş kaplıcalar, adına 'spa' konumu koyarak ürün çeşitliliği adına müşteriye hitap etmeye başlamıştır. İşletmelerinin, alternatif turizm anlayışı dahilinde termal turizm işletmeleri olarak geliştirilmeleri ve farklı amaçlarla konaklayan müşterilerin beklentilerine cevap verebilmeleri, bu amaçla, termal tatilin psikolojik ve fizyolojik etkenliğini desteklemek üzere boş zaman faaliyetlerinin gelişimine rehberlik etmektir.

Boş zaman, bireyin yaşamak için başvurması gereken uğraşların dışında bireysel tercihlerine ayıracağı zaman olarak tanımlanmaktadır. Bir başka tanıma göre boş zaman, günlük hayatın uyku, dinlenme ve çalışma dışında kalan, bireyin istediği gibi kullanabileceği zamandır. Bu zamanın değerlendirilmesi ise, bireyin istediği uğraş ile zevk ve doyum sağlamak amacı ile bireysel veya grupla boş zamanda yapılan etkinliklerdir (Karaküçük, 1999). Yapılan bu etkinlikleri ifade eden rekreasyon gelişmişlik düzeyi yüksek olan toplumlarda hedefe ulaştıracak bir araç olmaktan çıkıp bir amaç haline gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı; insanların termal turizme olan bakış açılarını değiştirebilmektir. İşletmelerin özellikle boş zamanı değerlendirme konusundaki eksikliklerin giderilmesi için öneriler sunarak daha geniş bir kitleye hitap etmelerini sağlamaktır.

2.GENEL BİLGİLER

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili kavramlar hakkında bilgi verilecektir. Araştırmanın genel bilgiler bölümü; Turizmin kavramı, termal turizm ve boş zaman ve rekreasyonun alt başlıklarından oluşmaktadır.

2.1. Turizm Kavramı ve Termal Turizm

2.1.1. Turizm Kavramları

Turizm olayı, insanların ortak yaşantılarının bir ürünü olarak ele alınmalıdır. Bu faaliyetteki toplumsal ilişkiler, biçim, içerik ve tipler, toplumsal gruplaşmalar ve örgütlenmeler turizmin toplumsal, değişme sürecindeki yerini belirlemektedir (Güler, 1988).

Bireysel bir hareket olarak başlamış olan turizm, günümüzde toplumsal bir olaya dönüşmüştür. Turizmin toplumsal olay haline gelmesi sosyoloji konusu olmuştur. Turizm olayı içinde doğan toplumsal olayları sosyolojik açıdan incelenip araştırılması yeni bir bilim dalını oluşturmuştur (Toskay, 1983).

Turizmin yeni anlayışına göre insan için çalışmak kadar serbest zaman faaliyetleri ile uğraşmakta yaşam için son derece önemli bir konudur. Dilediği gibi yaşamak istediğini yapmak ve bu yolla kendini bulmak insanoğlunun vazgeçilmez unsuru haline gelmiştir (Toskay, 1983).

Ekonomik bir özelliğe sahip olan turizmin öznesi, insandır. İnsan, turizmin odak noktasını teşkil etmektedir. Turizmin ve turistlerin tanımları incelendiğinde, yer değiştiren mal ve hizmetleri arz ve talep edenin, gezi ve konaklama esnasında çok yönlü ilişkiler kuranın bu ilişkilerle çeşitli etkileşimi yaratanın yine insanoğlu olduğu görülmektedir. Bu etkileşim sadece ekonomik olmayıp; psikolojik, politik ve daha geniş bir kavram içinde küçümsenmeyecek boyutta sosyal bir olaydır (Toskay, 1983).

2.1.2. Turizmin Tanımı

Yüzyıllardan beri insanlar sürekli olarak bir yer değişimi içerisindedirler. Çağın gerektirdiği iş ve hayat şartlarındaki değişim ve dönüşüm, insanları daha çok

seyahat etmeye yöneltmekte ve insanlar günlük hayatlarını devam ettirdikleri yerden geçici sürelerle yer değiştirmektedirler. Bu süreç esnasında insanlar ulaşım imkanlarından istifade etmekte, vardıkları yerlerdeki konaklama yeme-içme dinlenme ve eğlence tesislerinden faydalanmaktadır. Bu yer değişimi farklı sebeplerle meydana gelmiş olabilir fakat tüm bu unsurların toplamı turizm kavramını önemli bir unsur haline getirmektedir (Tunç ve Saç, 1998).

Turizm olayını veya kavramını belirlemek amacıyla yapılan çalışmalar, 19.yüzyılın sonlarına kadar uzanmaktadır. Olaya değişik yönlerden değinen yazarlar, değişik tanımlar yapmışlardır. Guyer –Fuler tarafından, 1905 yılında, ilk turizm tanımı ortaya atılmıştır (Tunç ve Saç, 1998).

Buna göre “Turizm, gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplulukların birbirine daha çok yaklaşmasına olanak veren modern çağa özgü bir olaydır.” (Tunç ve Saç, 1998).

Uluslararası Turizm Uzmanları Birliği (AIEST, Association Internationale d’Experts Scientifiques du Tourisme), turizmi bilimsel açıdan belirlemek üzere yaptığı tanıma göre; “Turizm, yabancıların seyahat ve geçici veya devamlı asli kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek koşuluyla konaklamalarından doğan ilişkilerin ve olayların tümüdür.” (Tunç ve Saç, 1998).

Norval, turizmi ekonomik açıdan şu şekilde açıklamıştır: “Devamlı kalma veya bir iş faaliyeti dışında herhangi bir nedenle yabancı ülkeye seyahat eden ve bu geçmişteki seyahatleri sırasında başka bir yerdeki paranın harcanması olayıdır.” (Tunç ve Saç, 1998).

Uluslararası turizm sözlüğünde ise turizm; “Zevk için yapılan geziler ve seyahatleri yapmak için gerçekleştirilen insan faaliyetlerinin tümüdür.” şeklinde açıklanmıştır (Kozak ve ark, 2001).

2.1.3. Turizmimin Önemi

Turizm, milyonlarca etkileşimin bir arada ortaya çıktığı, kendine özgü tarihi ve dili olan ve çok sayıda insanın katıldığı bir kitle hareketi niteliğini kazanmıştır. Turizm uçak şirketleri, deniz yolları, tren, kiralık araba şirketleri, seyahat pazarlamacıları ile sorunlara çare bulan kişiler, pansiyonlar, restoranlar ve toplantı merkezleri gibi kimi büyük kimi küçük iş kollarından oluşan 41 farklı alt sektörle bağlantılıdır (Lundberg, 1980).

Turizm, turistik varlıkların değerinin toplumca daha iyi anlaşılmasına ve bu sayede tarihi doğal ve kültürel değerlere sahip çıkılmasına vesile olan bir unsurdur. Bu zihniyet gelecek kuşaklarda aşılansak ülkelerin öz varlıklarının sonsuza dek korunmasına uzanan bir sonuç doğurabilecektir. Günümüzde her kesimce kabul görmüş ekonomik, sosyal, politik, sağlık ve kültürel turizmin önemi, aşağıdaki gibi özetlenmiştir (Ulucak, 2000):

- Milli gelire katkı sağlayan önemli bir faaliyettir.
- Ekonomiyi geliştiren bir hizmet sektörüdür.
- Milyonlarca insanı ilgilendiren bir üretim ve tüketim olayıdır.
- İş ve istihdam yaratıcı özelliğe sahiptir.
- Sağladığı dövizle dış ödemeler dengesini olumlu yönde etkileyen bir endüstridir.
- Doğal, kültürel ve sosyal çerçeveyi korumanın ve geliştirmenin etkili bir aracıdır.

2.1.4. Turizm Sektörünün Dünya’da ve Türkiye’deki Yeri ve Önemi

Dünyada turizm sektörü her yıl yaklaşık %10 büyümekte ve her 13 işçiden birini istihdam etmektedir. Turizm sektöründe her %1’lik büyüme 1 milyon yeni iş ve dünya üretiminde 10 milyar dolarlık katkı demektir. Turizm 2005 yılında yaklaşık 1 milyar turistle dünya ekonomisine 850 milyar dolarlık katkı sağlamıştır. Türkiye’de 2005 yılında 18 milyon turist ağırlanmış, 14 milyon dolara yakın gelir elde edilmiştir (Güler, 2006).

Turizm gelirlerinin dünyadaki bölgesel dağılımında Avrupa ilk sırada yer almakta, bu kıtayı sırasıyla Amerika, Asya ve Afrika izlemektedir. Turizm başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere turizm potansiyeline sahip birçok ülkede istihdama, gelir düzeyine, dış-iç borç hafiflemesine ve sonuçta ülkenin refah düzeyinin yükselmesine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır.

Dünya Turizm Örgütü tarafından hazırlanan ‘‘Turizm 2020 yılı vizyonu’’ çalışmasında 2020 yılında dünyadaki turist sayısının 1.5 milyar kişi, toplam turizm gelirlerinin ise 2 trilyon Amerikan doları olacağı tahmin edilmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı, 27 Aralık 2013).

Türkiye’de ise turizm, 1980 sonrasında turizm sektöründe önemli atılımlar gerçekleştirilmiş ve ekonomide gözde sektörler halini almıştır. 1983 dönemi Türk turizmi için canlanma döneminin başlangıcı kabul edilir. O yıldan günümüze kadar hem turizm gelirlerinde hem de turist sayısında önemli sayılabilecek ve süreklilik arz edecek bir ilerleme görülmüştür (Cimat ve Bahar, 2003).

Turizmin Türk ekonomisindeki yerini değerlendirirken uluslararası turizmdeki gelişmeler de dikkate alınmalıdır. Özellikle son yıllarda uluslararası turizm gerek turist hareketleri gerekse gelirleri açısından büyük bir büyüme göstermiştir (Cimat ve Bahar, 2003).

Dünya Turizm Örgütü (WTO) ülkelerin son 10 yıllık gelişimini inceleyen bir rapor yayınladı. Buna göre, 1994 yılında tüm dünyada seyahat edenlerin sayısı 546 milyon iken, bu rakam 2009 yılında 1 milyar kişinin üstüne çıkmıştır. Son 10 yılda dünyada turizm gelirindeki artış %80 olurken, bu oran Türkiye’de %247 olmuştur (Akdoğan, 1992).

Turizm sektörü, ekonomik kakılmanın arkasındaki en önemli itici güç oluşturmuştur. Yaklaşık 1,7 milyon kişiye istihdam sağlayan sektör 2011 yılında 12.5 milyar TL değerinde ekonomik faaliyet gerçekleştirmiştir. Bu rakam Türkiye’nin toplam GSYİH’sinin yaklaşık %10.2’sine denk gelmektedir (Akdoğan, 1992).

2.2. Alternatif Turizmin Türkiye'ye Giriş

Ülkeler mevcut potansiyelleri ve bütün çözüm arayışları çerçevesinde dünya turizminden daha fazla pay alabilmek için, rekabet edilebilir ve satılabilir ürünler geliştirme ve stratejiler oluşturma yoluna gitmişlerdir. Bunun bir sonucu olarak da alternatif turizm kavramı ortaya çıkmıştır (Gülen ve Demirci, 2011).

Türkiye'de alternatif turizm kavramının kitle turizminin verdiği zararların önemszenmesiyle birlikte ortaya çıkmaya başladığı söylenebilir. 1980 yıllarında büyük sermaye ile turizm pazarına giriş yapan Türkiye, ağırlıklı olarak deniz-kum-güneş üçlemesine yatırım yapmış ancak hızlı ve plansız turizm gelişimi ve kıyı turizminin bir etkisi olarak da büyük bir kıyı tahribatı yaşamıştır. Bununla birlikte Türkiye yeni turizm akımlarına uymak için öncelikle ürün çeşitlendirilmesine başlamış, alternatif turizm çeşitlerinin oluşturulması için harekete geçmiştir (Gülen ve Demirci, 2011).

Alternatif turizm kavramının ortaya çıkış nedenleri arasında aşağıdaki faktörleri değerlendirmek mümkündür (Kiper, 2006);

- Turist talebinde meydana gelen değişiklikler,
- Ülkelerin daha fazla turist kabul ederek, elde ettikleri turizm gelirleri ile ödemeler dengesine olumlu katkılar sağlamak,
- Ülkede yeni turizm alanları oluşturmak, bazı alanların koruma altına alınması ve mevcut turizm arzını verimli ve dengeli şekilde kullanma isteği,
- Turizm sektörünün emek yoğun özelliği dolayısıyla yıl boyunca etkinlik gösterecek turizm işletmelerinde iş gücünü kesintiye uğratmamak, aksine ek iş olanakları yaratmak,
- Türkiye'nin bulunduğu yeraltı kaynaklarını doğal mirası etkin şekilde kullanmak,
- Alternatif turizm türleri ile ülkenin farklı bölgelerinde yeni turizm yatırımları teşvik etmek.

Bunların yanı sıra alternatif turizmin çıkış nedenleri üzerinde çeşitli görüşler vardır. Bunlar: kaynakların azalması ve niteliklerin bozulması, sürdürülebilir turizm anlayışının çıkması, tüketicilerin klasik turizm anlayışından çıkması, tüketicilerin

klasik turizm anlayışından sıkılması ve farklı beklentilere girmesi, tüketicilere farklı, heyecan ve tatillerin yaratılması, şeklinde sıralanabilir.

Türkiye’de Beş Yıllık Kalkınma Planları’nda dikkat çekilen ve geliştirilmesi istenen turizm türü kitle turizmi olmuştur. Ancak 5. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda turizm de ürün çeşitliliğinin sağlanması gereğine işaret edilmiş, 6.Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda ise “Alternatif Turizm” geliştirilmesi konusu üzerinde durulmuştur. Daha sonra ise, Yedinci ve Sekizinci Kalkınma Planlarında turizmin çevre duyarlı formlarına özellikle atıfta bulunulmuştur (Gülen ve Demirci, 2011).

2.2.1. Alternatif Turizm Türleri

Gelişmekte olan ülkelerin turizm pazarından aldıkları pay artırmaları ancak sundukları turizm hizmetlerini ve ürünlerini çeşitlendirmeleri ile mümkün olmaktadır. Turizm hizmet ve ürünlerinin çeşitlendirilmesinden kasıt, alternatif turizm faaliyetlerinin geliştirilmesinin sağlanmasıdır. Alternatif turizmin sınıflandırılmasında, genellikle ülkenin çekiciliği, doğal güzellikleri, sosyo-kültürel özellikleri yanında, dünya konjonktüründeki moda eğilimlerinin dikkate alındığı görülmektedir (Çontu, 2006).

Alternatif turizm faaliyetlerini geliştiren ülkeler, rakipleri karşısında güçlü olabilmektedir. Alternatif turizm faaliyetleri ise şunlardır:

- Kongre turizmi
- Golf Turizmi
- Spor Turizmi
- Macera Turizmi
- Kültür Turizmi (Termal Turizm)
- Eko Turizm
- Gençlik Turizmi

Ayrıca alternatif turizm türleri ülkelerin sahip olduğu özelliklere göre değişim gösterebilmektedir. Bu amaçla her ülke kendi koşullarına uygun olarak farklı alternatif turizm türlerini belirleyebilmektedir. Bu amaçla her ülke kendi koşullarına uygun farklı alternatif turizm türlerini belirleyebilmektedir. Örneğin Türkiye’de

Kültür ve Turizm Bakanlığı bu amaçla 1994 yılında 42 turizm çeşidi tespiti yapmıştır. Belli başlı turizm türleri şunlardır; tarım turizmi, yat turizmi, sağlık turizmi, termal turizm vb. gibi (Çontu, 2006).

2.2.2. Termal Turizm

Termal kavramı, Almanca kökenli “thermal” sözcüğü dilimize termal olarak geçmiş, kaplıca-ılıca sözcüklerinin karşılığı olarak bilinmektedir. Uluslararası Termalizm ve Klimatizm Federasyonu (FITEC)’na göre termal, bir litresinde en az 1 gr. eriyik halde mineral ve karbondioksit gazı içeren, sıcaklığı 20°C’nin üzerinde bulunan, sıcak maden suları olarak tanımlanmıştır (Ülker, 1988).

Termal turizm veya kaplıca turizmi; mineralize termal su banyosu, içme inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında, iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerinin birleştirilmesi ile yapılan kür(tedavi) uygulamaları için meydana gelen turizm hareketi olarak tanımlanır. Bu uygulamaların yapıldığı tesislere ise “Termal Kür Merkezi veya Kaplıca Tedavi Merkezi” denilmektedir (Özbek, 1991).

2.2.3. Termal Turizmle İle İlgili Kavramlar

Termal turizmle ilgili bazı kavramlar T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı web sayfasında aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 12.07.2013);

- **Kür:** Tedavi etkeninin belli dozda, seri halde, düzenli aralıklarla, belli sürelerle tekrarlanarak verilmesi ile uygulanan tedavi yöntemidir.
- **Kaplıca Tedavisi:** Toprak, yeraltı ve deniz kaynaklı mineralli sular, gazlar, peloidler (çamurlar) ve iklimsel unsurlar gibi doğal tedavi unsurlarının yöredeki iklim olanakları ve gerekli görülen diğer tedaviler ile birlikte kür tarzında uygulandığı bir tedavi sistemidir.
- **Balneoterapi:** Termomineral sular, peloidler ve gazlar gibi doğal tedavi unsurlarının banyo, içme ve inhalasyon (soluma) yöntemleri ile kür tarzında tedavi amaçlı kullanılmasıdır.

- **İnhalasyon Uygulamaları:** Termomineral su zerrecikleri ile yapılan soluma uygulamalarıdır. Son zamanlarda termal spalarda rağbet gören tuz odaları bu uygulamalara girmektedir.
- **İçme Kürleri:** Mineralli sular ile kaplıcalarda ya da yaşanan yerde yapılan içme kürleridir.
- **Klimaterapi:** Hava sıcaklığı, nem, rüzgâr şiddeti ve hızı, güneş ışını ve benzeri iklimsel faktörlerin sistematik ve dozlanmış kür tarzında uygulanmasıdır.
- **Hidroterapi:** Termomineral sular ile yapılan yıkama, duş ve dökme gibi uygulamalardır. Ayrıca, her birey için özel olarak düzenlenen ve ideal olarak amaca uygun inşa edilmiş havuzlarda gerçekleştirilen, sinir-kas-iskelet sistemiyle ilgili fonksiyonları geliştirme ve iyileştirme amaçlı bir havuz tedavi programı olarak da tanımlanmaktadır.
- **Talassoterapi:** Koruyucu ve tedavi edici ve/veya kür amaçlı olarak tıbbi gözetim ve denetim altında, deniz suyu iklimi ve unsurlarının kür tarzında uygulandığı bir tedavi sistemidir.
- **Peloidoterapi:** Doğal, jeolojik ve/veya biyolojik olaylar sonucu oluşan organik ve/veya inorganik maddeler olan peloidlerin bir balneoterapi yöntemi olarak kullanılmasıdır. Halk arasında şifalı çamurların tedavi amaçlı kullanılması olarak bilinmektedir.
- **SPA:** “Sudan Gelen Sağlık” anlamına gelmekte olup Romalılarından bugüne kadar uygulanan su terapilerine verilen isimdir. Her türlü su ve çamur uygulaması SPA kapsamına girmektedir. Kelime anlamından daha geniş bir kapsama sahip olan SPA, günümüzde yalnızca su ve çamur terapilerini değil sıcak su havuzu, çeşitli masaj terapileri, aromaterapileri, güzellik ve bakım gibi sağlık kür hizmetleri veren tesislere verilen bir isim olup, su ile iyileşme, suyun kullanımından gelen sağlık, suyun sıcak, soğuk ve farklı biçimlerdeki akıtma, damlama, duşlama, püskürtme gibi uygulamaları ile kazanılan dinlenme ve ferahlama duygularının edinildiği bütünleyici terapi anlamında kullanılmaktadır.
- **Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon:** Kaplıca tedavisinde kullanılan elektro terapi, egzersiz tedavileri, masaj ve diğer yöntemlerdir.

- **Medikal Tedavi:** Kaplıca tedavisi sırasında hastaya yerel veya sistemik olarak uygulanan ilaç ve tedavi yöntemidir.
- **Destek Uygulamalar:**
 - Sağlık eğitimi,
 - Diyet uygulamaları,
 - Günlük yaşam aktivitelerinin düzenlenmesi,
 - Davranış değişikliği eğitimleri,
 - Psikolojik destek yöntemidir.

2.2.4. Termal Turizm İşletmelerinin Özellikleri

Bir termal tesis klasik tesis ve turizm işletmelerine göre %30 farklılık gösterir. Farklı yaş ve isteklerde olan ve on dört gün gibi uzun konaklama süresinde hasta insanlarla beraber, sağlıklı insanlarında bir arada konaklamalarıdır. Bu neden termal turizmi tüm ihtiyaçlara cevap verebilecek tesis, işletme ve personeli gerekli kılmaktadır. Kür merkezi ve termal otel birbirine bağımlı ve bütünleşmiş bir şekilde çalışmalıdır (Çekirge, 1991).

Termal turizm işletmelerinin normal konaklama tesislerine göre daha karmaşık bir yapıda olması, bu işletmelerin yönetim ve organizasyonunda da farklılıklara neden olmaktadır. Bu farklılıklar termal turizm işletmelerine şu farklılıkları kazandırmaktadır.

1. Öncelikle bu tesislerin termal kaynak üzerine kurulmuş olması ve diğer konaklama tesislerinin sunduğu yeme, içme, eğlence hizmetlerine ek olarak çok çeşitli kürlerin sunulduğu bir kür merkezi kurulması en önemlisidir.
2. Bu tesislerde müşteri tipleri farklıdır. Hem şifa bulmak amacıyla gelen turistler, (termal tesisleri sağlık amacıyla ziyaret edenler), hem de tatil ve rekreasyon amacıyla gelen sağlıklı turistlere aynı anda hizmet verilmektedir.
3. Bu tesislerde konaklamanın iki-üç hafta şeklinde değişmesi ve turistlerin günün iki üç saatini kür uygulamalarına ayırmaları, onlara boş zaman kavramını yaratacaktır. Bu durumda tedavinin olumlu sonuç vermesi için,

sunulan sağlık hizmetleriyle bağlantılı olarak hazırlanan rekreatif faaliyetlerde son derece önem kazanmaktadır. Bu nedenle gerekli rekreatif üniteler bulunmalıdır.

4. Termal tesisler diyet mutfağı hazırlayabilecek uzman bir kadroya sahip olmalı ve yiyecek-içecek departmanı ile kür merkezi arasında çok iyi koordinasyon kurulmalıdır.
5. Termal tesislere uzman personel istihdam edilmelidir. Çünkü;
 - a. Tesiste iki-üç hafta gibi konaklayan turistler personelle yakın ilişkiye girmek durumundadır. Bu hizmeti ancak uzman personel verebilir.
 - b. Bedensel rahatsızlıkları olan turistlerin daha fazla ilgiye ve yardıma ihtiyaçları vardır.
 - c. Sunulan hizmetlerin kalitesini sadece fiziksel ekipmanlar ve termal su belirlemek yine belirleyici olan insan faktörüdür.
6. Bu işletmelerde personelin sürekliliği son derece önemli olduğundan, işletmeler gerekli önlemleri almalıdır.
7. Termal turizm işletmelerinde temizlik kurallarına çok fazla dikkat edilmelidir. Çünkü turistler, sağlık sorunları olan kişiler olduğundan, çok çabuk mikrop kapabilirler ve vücut dirençleri azdır.
8. Hem tedavi amacıyla gelenler hem de sağlıklı insanların bir arada bulunması, müşteriler arasında veya personel ile müşteri arasında çatışma, yakınlaşma gibi ilişkileri ortaya çıkarabilir. Bu durumda her müşteriyi memnun etmek zorlaşır. Bu ancak çok iyi organizasyonla mümkündür.
9. Termal turizm işletmelerinin, turizmdeki gelişmeler yanında, tıp teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak kaplıca tedavi tekniklerindeki yenilemeleri ve değişimleri yakından takip etmeleri gerekmektedir.

Termal turizm işletmeleri kendilerine has bu özellikleri nedeniyle normal konaklama işletmelerine göre daha farklı organizasyon yapısına sahiptirler (Çekirge, 1991).

2.2.5. Türkiye’de Termal (Kaplıca) Turizmi

Anadolu’da şifalı sıcak sulardan yararlanarak tedavi olma geleneği, M.Ö. 2.yüzyıldan itibaren Batı Anadolu bölgesinde yer alan Allianoi kaplıca bölgesinde

başlamıştır. M.Ö. 4. ve 5.yüzyıllarda Herodot ve Hipokrat eserlerinde kaplıca tedavisinin ana ilkelerinin ele alındığı bilinmektedir (Kozak, 2001).

Osmanlı imparatorluğu döneminde, Türk toplumuna özgü köklü su kültürü olduğu görülmektedir. Aynı dönemde “Türk Hamamı” kavramı gelişmiştir. Bu gelişme Kurtuluş Savaşı’nın başlaması ile Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. 1929 da Atatürk tarafından ilk olarak Yalova Kaplıcaları çağdaş bir sağlık tesisi haline getirilmeye çalışılmıştır. İleriki yıllarda bu çalışmalar hız kazanarak, Güney 1, Güney 2 otelleriyle Çınar Oteli’nin yatak kapasitesi arttırılmıştır. Tuzla İçmeleri’de aynı şekilde yenilenmiştir. 1993 yılında İstanbul Üniversitesi bünyesinde balneoloji kürsüsü, 1998 yılında “Hidro Klimatoloji”, 1975 yılında “Tıbbi Ekoloji ve Hidro Klimatoloji Kürsüsü” adıyla bilimsel bir anlam kazanmıştır (Kozak, 2001).

Gelişmiş ülkelerde sosyal ve ekonomik gelişmelere paralel olarak değişen dünya görüşü ile birlikte yaşam şekli ve kalitesine verilen önem hem artmakta, hem de farklılaşmaktadır. İnsan sağlığının korunmasında sağlıklı bir yaşam sürdürülmesinde doğal kaynakların kullanılması giderek daha fazla tercih edilmekte eski basit ama sağlıklı yaşam tarzlarına büyük bir özlem duyulmaktadır. Bu noktada Türkiye uzun tarihi geçmişi, emsalsiz doğa ve iklimi ve zengin kültürü ve nihayet geleneksel kaplıca ve Türk Hamamı olgularının mevcudiyeti ile çağdaş sağlık ve termal turizm gelişmesinde çok iddialı olabilecek bir potansiyel barındırmaktadır (Özbek, 1991).

Türkiye, jeotermal kaynak zenginliği açısından Dünyada ilk 7 ülke arasında yer almakta olup, Avrupa’da birinci sıradadır. Ülkemizin termal suları hem debi ve sıcaklıkları hem de çeşitli fiziksel ve kimyasal özellikleri ile Avrupa’daki termal sulardan daha üstün nitelik taşımaktadır. Ülkemizde 46 ilde 190 civarında kaplıca tesisi bulunmaktadır (Özbek, 1991).

Dünyada ve ülkemizde, şehir hayatının sorunlarından kurtulmak, tedavi olmak, stresten uzaklaşmak, bedeni ve aklı dinlendirme, güzelleşmek vb. nedenlerle kaplıca kullanımı artmaktadır. Türkiye Marmara ve Ege bölgelerinde yoğunlaşan termal merkezleriyle yerli ve yabancı turistlerin önemli bir tatil tercih yeridir (Contu,2006).

Ülkemizdeki bazı termal turizm tesislerinden elde edilen gelir diğer turizm çeşitlerinden daha yüksektir. Bu yüksek gelir büyük oranda termal tesislerde kalış süresinin uzun olmasından ve termal turizme katılanların genelde, yaş grubuna ait turistlerden olmasından ileri gelmektedir. Üçüncü yaş grubu turistler tedavi ve konaklama harcamalarını kendi sağlıkları için yaptıklarından bunların bıraktıkları döviz miktarında ortalama 2000-2500 dolar arasında olmaktadır. Bu gelir diğer türlerden elde edilen gelirin yaklaşık 2 katıdır (Contu, 2006).

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemizde de Termal Turizmin yanında son yıllarda SPA turizmi kavramı ile aktiviteleri hızla gelişmektedir. SPA turizmi son yıllarda insanların şifalı suları sağlık ve güzellik amacıyla kullanıma yönelmesiyle ön plana çıkmıştır. Kaplıcalar, su terapileri, çamur ve yosun kürleri gibi yıllardır bilinen uygulamalar SPA ile bilimsel bir çizgiye oturmuştur (Contu, 2006).

2.2.6. Dünyada Termal Turizm

Dünyada çeşitli ülkeler termal turizmimin insan sağlığında önemli bir yeri olduğunun bilincinden hareketle termal turizm konusuna önem vermektedir. Termal turizm amaçlı olarak senede Almanya ve Macaristan'a 10 milyon kişi, Rusya'ya 8 milyon kişi, Fransa'ya yaklaşık 1 milyon kişi gitmektedir. 126 milyon nüfuslu Japonya'nın Beppu şehrine sadece 13 milyon kişi termal turizm amaçlı olarak gitmektedir (Gülen ve Demirci, 2011).

Avrupa'da bir çok tedavi edici kaplıca merkezi mevcuttur. Almanya, Fransa, İsviçre, İtalya, Yunanistan, Rusya, Macaristan ve Çek Cumhuriyeti gibi ülkeler başta gelmektedir (Gülen ve Demirci, 2011).

Termal turizm Avrupa ülkelerinden Almanya'da önemli sektör haline gelmiştir. 263 adet resmi belgeli merkez bulunur ve toplam yatak kapasitesi 750000'dir. Kaplıca tedavilerinin hem özel hem de kamu sağlık sigorta şirketleri tarafından tam veya kısmen karşılandığı ülkelerden biridir (Gülen ve Demirci, 2011).

Çek Cumhuriyeti ve Slovakya’da son yıllarda çok gelişmiş tedavi merkezleri kurulmuştur. İki ülkede 60 tedavi edici termal merkezi bulunmakta olup senede 500.000’e yakın hastaya tedavi hizmetleri verilmektedir (Gülen ve Demirci, 2011).

Ayrıca Fransa’da 104, İspanya’da 128 adet ve İtalya’da ise 360 civarında tesis bulunmaktadır (Gülen ve Demirci, 2011).

2.3. Balıkesir’de Bulunan Termal Kaynakların Özellikleri

Balıkesir ve ilçeleri, termal kaynak zenginliğinin yanı sıra fiziksel ve kimyasal bileşimleri açısından ülkemizin üstün nitelikli şifalı suları arasında yer almaktadır. Özellikleri:

- Doğal çıkışlı, suyu bol ve verimlidir.
- Eriyik ve minareli değerleri yüksek, kükürt radon ve tuz bakımından zengindirler.
- Sıcaklık değerleri bakımından farklı nitelik gösteren kaplıcaların bir kısmı banyo tedavisinde bir kısmı da içme kürlerinde elverişlidir.
- Kaynak kullanımını açısından çeşitlilik sağlar.
- Rekreasyon alanları ile dikkat çekerler.

Bu özellikleri ile Balıkesir bölgesindeki termal sular, çok geniş bir tedavi alanı yaratmaktadır. Bölgenin uygun iklim koşulları ile de uzun bir kür mevsimi olanağı sunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

2.3.1. Balıkesir’deki Termal Bölgeler

Pamukçu Bölgesi

Konumu: Balıkesir il merkezine bağlı 15 km uzaklıktaki Pamukçu beldesi sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Kaplıcada Tedavi Olunan Hastalıklar:

Özelliği; su, bor ve flüorür içeren sodyumlu, sülfatlı, klorürlü termal sular grubuna girmektedir. Su, inflamatuvar romatizmal hastalıkların bel ağrıları, eklem hastalıkları, ortopedik operasyonlar, beyin ve sinir cerrahisi sonrası gibi uzun süreli

hareketsiz kalma durumları, stres bozukluğu ve spor yaralanmaları ayrıca osteoporoz tedavisinde destekleyici tedavi unsuru olarak kullanılmaktadır.

Pamukçu Köyü sınırları içerisinde Bakanlıktan İşletme Belgeli bir adet (5 yıldızlı) otel ile Pamukçu Belediyesine ait bir tesis bulunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Edremit-Güre Bölgesi

Son yıllarda yapılan kazılarda Güre’de bulunan sıcak suyun yüzyıllardır kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bölgede sürekli yaşanan depremler antik kalıntıların tümünün toprak altında kalmasına neden olmuştur. Roma döneminden itibaren Bizans ve Osmanlı Dönemi’nde de sürekli kullanım görmüş olması yapıların büyük ölçüde tahrip olmasına sebep olmuştur. Şu an toprak üstünde kalan Osmanlı mimarisinin izlerini taşıyan kalıntılar ise Güre sakinleri tarafından onarılmıştır. Eski hamam yapısı baz alınarak 2006 yılında bilimsel kazılar tekrar başlamıştır. Ancak temel seviyesinde çıkan duvarlar bu ılıcanın Roma çağından daha öncesinde de kullanılmış olduğunu ve daha büyük bir alana yayıldığını göstermiştir.

Konumu: Edremit’e 12 km. uzaklıktaki Güre beldesi sınırları içinde, Çanakkale karayolu üzerinde yer almaktadır.

Sıcaklık: 40-58 °C’dir.

Özellikleri: Kaplıca suyu, fluorür içeren sodyumlu sülfatlı termal sular grubuna girmektedir. Su; kadın hastalıklarına, kronik iltihabi sendromlarına, üst solunum yolları hastalıklarına, guatr, cilt hastalıkları, kireçlenme, sedef, böbrek taşı ve kumları, karaciğer rahatsızlıkları ile hareket sistemi hastalıkları, romatizmal hastalıklar, kardiyovasküler sistem, aterosklerotik damar, sinir sistemi hastalıkları, yaşlılık, siklus bozukluğu, post travmatik lezyonlar ve post-operatif rehabilitasyon dönemlerine iyi gelmektedir.

Termal Turizm Merkezinde Bakanlıktan belgeli (5 yıldızlı) otel mevcut olup, yine çevrede bulunan oteller, konaklama ve sudan yararlanma imkânı sunmaktadır.

Bölge aynı zamanda dağ turizmi, eko turizmi ve kampçılık faaliyetleri için eşsiz güzelliklere sahiptir. Kaz dağları 1993 yılında Milli Park ilan edilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Edremit-Bostancı Köyü Bölgesi

Konumu: Bostancı Köyü'nün sınırları içinde, Edremit-Burhaniye karayolu üzerindedir.

Sıcaklık: 40-57 °C

Özellikleri: Su, sodyum sülfatlı oligametalek gruptandır.

İçme suyu olarak; beslenmeye bağlı fluor noksanlığı, diş çürüğü proflaksisi. vb. hastalıklara iyi gelmektedir.

Banyo kürü olarak; hareket sistemi rahatsızlıkları, dejeneratif ve inflammatuvar romatizmal hastalıklar, kardiyovasküler sistem hastalıkları, esansiyel hipertansiyon, sinir sistemi hastalıkları psikomatik hastalıklar, cilt hastalıkları, yaşlılık, siklus bozuklukları, aterosklerotik damar hastalıkları, vb. hastalıklara iyi gelmektedir.

Bostancı köyü sınırları içerisinde, Bakanlıktan işletme belgesi, 2 adet (Adramis ve Entur Otelleri, 3 yıldızlı) 215 yatak kapasiteli otel bulunmakta olup; Türk hamamı, saunası, açık ve kapalı yüzme havuzları ile güzellik ve spor merkezleri, günü birlik banyoları vb. özellikleri ile müşterilere hizmet vermektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Gönen Bölgesi:

Konumu: Gönen'in şehir merkezinde bulunmaktadır.

Sıcaklık : 71-82 ° C pH:7.26

Özellikleri: Kaplıca suları fluorür içeren sodyumlu sülfatlı klorürlü bikarbonatlı bir bileşime sahiptir. Kireçlenme, omurlar arası daralmalara bağlı sinir ve damar sıkışmaları, eklem romatizmalarının kronik dönemleri, ankilozan spondilit,

adele romatizması, bel ve boyun fitiği, bel kayması, kronik tendon, tendon kılıfı, eklem kapsülü gibi yumuşak doku romatizmaları, sellülit, adele spazmları, bazı ortopedik hastalıklar, kırık sekeller, kontraktürler, bazı sinir felçlerinde ilk 3 haftadaki ilaç tedavisinin devamı olarak (örneğin; yüz felcinde) tünel sendromları denen bazı tür sinir sıkışmaları, bronşiyal astım, migren, alerjik sinüzit, küçük ölçülü böbrek taşı hastalığı, nikotin ve alkol tedavisi, gastrit ülser ve benzeri hastalıklara iyi gelmektedir.

Gönen Kaplıcaları bünyesinde, Bakanlıktan işletme belgesi (4 yıldızlı) otel ve belediye belgesi 4 ayrı konaklama tesisi bulunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Gönen-Ekşidere Bölgesi:

Konumu : Kaplıca Gönen ilçe merkezine 13 km mesafededir. Sürekli çalışan servis araçları ile gidilebilmektedir.

Sıcaklık : 38-46 °C

Özellikleri: Gençlik suyu sülfat klorürlü sodyum kalsiyum ve oligometaliktir. Suyun radyoaktif özelliğe sahip olması, gençlik suyu şeklinde anılmasına neden olmuştur.

Romatizma, kireçlenme, sinirsel ve ruhsal hastalıklar, kas ve damar rahatsızlıkları, kırık vakaları, ameliyat sancıları, ayak, sırt, bel ağrıları, lumbago, panomi, eklem sertlikleri, zayıflama ve uyku bozukluklarına iyi gelmektedir. Ilıca banyo amaçlı kullanımının yanı sıra, içme suyu olarak da kullanılmaktadır. Suyu içildiğinde böbrek ve idrar yolları rahatsızlıklarına iyi geldiği de bilinmektedir. Kür amaçlı kapalı havuz ve Türk hamamı mevcuttur.

Tesislerin yanı başında 18°C sıcaklıktaki “Gençlik İçmesi” olarak adlandırılan bir su kaynağı bulunmaktadır. Böbrek ve idrar yolları rahatsızlıklarına iyi geldiği kanıtlanan su, dinlendirici yönüyle de bilinmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Manyas-Kızık Köy Kaplıcaları

Konumu: Manyas ilçesine 6 km uzaklıkta, Kızık Köyü – İbrahim Tepe Mevkii'nde bulunmaktadır.

Sıcaklık: 45-50 °C

Özellikleri: Su, içme ve banyo suyu olmak üzere 2 ayrı şekilde kullanılmakta olup, sodyumlu, kalsiyumlu, klorürlü ve bikarbonatlı bir bileşime sahiptir.

Sindirim organlarındaki hastalıklara, böbrek taşlarını düşürmede, romatizma, kemik erimesi, kadınsal hastalıklar, erken yaşlanmanın önlemi, iskelet bozuklukları, bel, boyun, sırt ağrılarına, eklem hastalıklarına, yorgunluk ve stres gibi rahatsızlıklara iyi gelmektedir. Özel bir şirkete ait devre- mülk tesisi(ve bağlı sosyal amaçlı birimler-havuz-restoran) ile Kızık Köy tüzel kişiliğine ait konaklama tesisi bulunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Susurluk-Kepekler Kaplıcaları

Konumu: Susurluk İlçesi 20 km kuzeyinde, Ilıca boğazı köyü sınırları içindedir. Balıkesir'e 60 km uzaklıktadır.

Sıcaklık: 58 °C

Özellikleri: Kaplıca suları, sodyumlu klorürlü bikarbonatlı bir bileşime sahiptir.

Banyo tedavisi: Romatizma, nevralsi, nevrit, polinevrit, felçler ve ankilozlar ile kadın hastalıklarına iyi gelmektedir.

Çamur tedavisinin ise; bütün romatizma çeşitleri, nevralsi, nevrit, polinevrit, çocuk felçleri, kırık ve çıkıklardan sonraki hareketsizliklerde, artritli hastalarda ve kadın hastalıklarında kullanımı tavsiye edilmektedir.

Kaplıcanın yanına yapılmakta olan yeni tesislerde konaklama ve banyo hizmeti müşterilere sunulacaktır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Susurluk-Yıldız Kaplıcaları

Konumu: Yıldız Köyü'nün 3,5 km kadar kuzeydoğusunda yer almaktadır. Suyun sıcaklığı 56–68 °C arasında değişmektedir. Kaynak suyu; flüorür içeren sodyumlu, bikarbonatlı, sülfatlı bir bileşime sahiptir.

Tedavi ettiği hastalıklar: Romatizmal hastalıkların kronik dönemlerinde (romatoid artrit, ankilozan spondilit başta olmak üzere), bel ağrısı, osteoartrit (kireçlenme) gibi eklem hastalıkları, miyozit, tendinit, travma, fibromiyalji sendromu gibi yumuşak doku hastalıklarının tedavisinde, ortopedik operasyonlar beyin ve sinir ameliyatı sonrası nekahat dönemlerinde, nöroloji hastalıkların tedavisinde, spor yaralanmaları ve cilt hastalıklarında tercih edilmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Balya-Dağ Ilıcısı

Konumu: Balya yerleşim merkezinin 25 km kuzeydoğusunda, Balıkesir-Merkez-Şamlı yerleşim merkezinin 15 km batısında yer almaktadır.

Sıcaklık: Kaynakların sıcaklığı 51-60 °C arasında değişmektedir.

Özellikleri: Kaplıca suyu romatizma, siyatik, kireçlenme ve bazı cilt hastalıklarına iyi gelmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Bigadiç-Hisarköy Kaplıcaları

Konumu: Termal saha Bigadiç ilçe merkezine 17 km mesafede, Hisarköy yerleşim merkezinin içindedir.

Sıcaklık : 85-92°C'dir.

Özellikler: Kaynak suları; fluorürlü sodyum ve bikarbonat içeren bileşime sahiptir.

Banyo kürü olarak, kadın hastalıkları başta olmak üzere, romatizmal hastalıklar, kronik bel ağrısı, inme, nevraljiler, ortopedik ameliyat ve kırıklar sonrası dönemde, banyo uygulamalarında ve cilt üzerinde olumlu etkiler göstermektedir.

İnhalasyon kullanımında, astım, kronik bronşit, alerjik üst solunum yolları hastalıkları gibi durumlarda ekspektoran ve spazmolitik etkileri nedeniyle kullanımı mümkündür.

İçme suyu olarak, beslenme ve hamilelikte florür eksikliğinin giderilmesinde, çocuklar ve gençlerde diş çürüklerinin önlenmesinde iyi geldiği bilinmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Sındırgı-Hisaralan Kaplıcaları

Konumu: Kaplıca, ilçeye 17 km mesafede bulunan Hisaralan yerleşim merkezinin 3 km güneybatısında yer almaktadır. Termal sahaya ulaşım, Simav – İzmir seferi yapan otobüs ve bu güzergahta sıkça bulunan köylere ait köy minibüsleri ile sağlanmaktadır.

Sıcaklık:46-98°C'dir.

Özellikleri: Kaynak suları fluorür içeren sodyumlu bikarbonatlı termal sular sınıfına girmektedir. Su kendi halinde akışkan olup, saniyede 172 litre çıkmaktadır. Başta hareket sisteminin ağrılı hastalıkları olmak üzere, kadın hastalıklarında ve ağrılı rahatsızlıklarda müsekkin olarak kullanılır. Romatizmal rahatsızlıklar, nevralji ve nevritleye iyi gelmektedir. Hisaralan Kaplıcaları ve çevresindeki pansiyonlarda konaklama imkânı mevcuttur (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

Sındırgı-Emendere Kaplıcaları

Konumu: Sındırgı ilçesine 7 km uzaklıktaki Ilıcalı Köyü'ndedir. İlçe merkezinden (Yağpazarı) günde bir kez kalkan otobüslerle ulaşım sağlanmaktadır.

Sıcaklık: 33 °C'dir.

Özellikler: Gut hastalarına, böbrek taşlarına, cilt ve mide hastalıklarına özellikle sedef, mantar, yara, uyuz ve egzamaya iyi gelmektedir. Kaplıcada kabinli

banyo hizmeti ile pansiyonda konaklama hizmeti sunulmaktadır. Ayrıca Sındırgı Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesinin işbirliği ile yöreye nitelikli bir tesis kazandırılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 25.04.2014).

2.4. Boş Zaman Ve Rekreasyon

2.4.1. Boş Zaman Tanımı

Bu terimin İngilizce karşılığı olan 'leisure' kelimesi, 'fırsat tanıma' veya 'serbest olma' anlamlarına gelen 'loisir' kelimesi ve 'salahiyet vermek' anlamına gelen "licere" kelimelerinden gelmiştir. Mecburiyetin olmaması ve serbest seçim ifade eden bu kelimelerin tamamı, birbiriyle ilişkilidir (Torkildsen, 1990).

Gökmen'e göre (1989); boş zaman "kişinin çalışma, uyku ve diğer temel ihtiyaçlarını karşılamak dışında kalan zamandır.", şeklinde tanımlanmıştır.

Abadan (1961); boş zamanı şu şekilde açıklamıştır, "uyumak, yemek yemek, vücut temizliği yapmak, fakülteye gidip gelmek, ders veya bir işte çalışma zamanı dışında kalan vakittir."

Crandall ise "her hangi bir güdüye dayandırılan ihtiyaçlar için harcanan serbest zaman", olarak belirtmiş (Demiray, 1987).

'Recreation Executive Report' adlı kitapta boş zaman, "insanın tamamıyla kendi özgür iradesiyle kullanabileceği zaman" olarak ifade edilmektedir (Porker, 1985).

Menteş ise, "şehir, kent ve kırsal bölgelerde yaşayan birisinin toplumun, okuyan gençliğin günlük yaşantıları içinde temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra arta kalan zaman" olarak belirtmiştir (Müştigil, 1993).

Zorlu boş zamanı, "boş zaman insanın zorunluluklara bağlı olmadan, amaç şart koşmadan kişinin eğilim ve arzusu yönünde, kendi örf, adet ve geleneklere uygun tarzda başkaları ile birlikte veya yalnız başına meşguliyeti ve dinlenmesi için hak ettiği zaman" olarak belirtmiştir (Zorlu, 1973).

Boş zamanlar için yapılan çeşitli tanımlar genelde zaman, faaliyet ve ruhsal durumdan oluşan üç temel ögeyi içermektedir (Tezcan, 1991).

Boş zaman, hayatın gerekliliklerinin yerine getirilmesinden sonra arta kalan zamandır diye tanımlanırken, boş zamana, zaman ögesi açısından yaklaşıldığı görülür. Faaliyet ögesi vurgulandığında ise, boş zaman süresince yapılan olumlu faaliyetler anlaşılmaktadır. Ruhsal durum ögesinin ağırlık kazandığı bir tanımlamada da boş zaman çalışma hayatının şuuruları dışına çıkabilme ve kişiyi yenileyen, hayat veren güçlere ulaşabilme kapasitesi şeklinde açıklanır. Boş zaman, bir ruhsal ve zihinsel durumdur. İçsel sükûnet, durgunluk, açıklık, rahatlama gibi duyguları içermektedir (Tezcan, 1991).

Geçmiş zamanlarda insanların boş zamanı ile çalışma zamanının sınırları belli değildi. Günümüzde serbest çalışan bir insanın da boş zaman çizgilerinin belli olduğu söylenememektedir. Ancak artık günümüzde insanlar boş zamanlarının farkındadırlar ve bu zamanları en iyi şekilde kullanmak istemektedirler. 1700'lü yıllarda insan emeğine en çok ihtiyaç duyulduğu, insanların çok fazla çalıştıkları bir dönemde onların ancak "Zorunlu Gereksinimleri" görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde boş zaman değerlendirme kurumları, benzer alışkanlıkları olanları bir araya getirmekte ve hobi alışkanlığı edinmeyi sağlamaktadır (Tezcan, 1991).

Ancak günümüzde çalışan çalışmayan her kesimin özgürce kullanılabileceği, kişinin kendini geliştirme, rahatlama, zevk alma veya topluma katkıda bulunma gibi ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir boş zamanın olduğu veya olması gerektiği ifade edilebilir (Topuzlu, 1986).

Kırsal kesim anlayışıyla, kentsel toplumlar için tamamen ayrılmış boş zaman uğraşısı olarak kabul edilen etkinlikler karıştırılmış olsa dahi, burada insanların yine de dinlenip rahatlayabilecekleri (komşu gezmeleri, TV izlemek, kahvehanelere gitmek) ortamlar olmaktadır.

Boş zaman, işsizlikten doğan ya da işten arta kalan boş zaman olarak iki grupta incelenebilir (Topuzlu, 1986).

Özellikle kentsel yaşamda işsizlikten doğan boş zamana sahip olan kesimde, kendilerince kullanabilecekleri ilgi istek ve tercihlerine göre değerlendirilebilecekleri

boş zamanların bulunması doğaldır. Emeklilerinde içinde bulunduğu geniş bir yelpazeyi oluşturan bu kesimin günlük zorunlu ihtiyaçlarına ayırdıkları zorunlu zaman dışında kalan ve uzun bir süreyi alacak boş zamanların etkin bir şekilde doldurulması, çeşitli etkinlik programlarının geliştirmesi bu kişilerin psikolojik rahatları bakımından büyük önem taşımaktadır (Topuzlu, 1986).

Öncelikle emekliler bu gruba genel olarak hükmetmektedirler. Bu konu bilim adamlarını uzun süredir uğraştıran bir alan olmuştur. Emeklilerin çoğu kimliklerini iş çevresinde kazanmıştır. Sadece varlıklı birey azınlığı ancak işten bağımsız kimlik kazanabilmektedir. Emeklilikte ortaya çıkabilecek kimlik krizi durumunda, bilinçli çaresizliğin önleyicisi olarak boş zamanları değerlendirme büyük önem kazanmaktadır. Kimlik krizi yaşayan emekli işsizliğe bağlı olarak hissedilen suçluluk yüzünden boş zamandan zevk almayabilir. Bu durumda yönlendirme gereklidir. Boş zaman, emekliliğe adapte olmada emekliliğini güzel yaşamada önemli bir unsur olmaktadır. Nitekim emeklilerin çoğu, orta yaşlarda edindikleri alışkanlıkları, eski hayat bilgileri, sağlık ve sosyo-ekonomik durumların kendi kişiliklerine daha uygun faaliyetleri aramalarını mümkün kılacak şekilde emekliliğe taşımaktadırlar. Bu uğraşlar ve beceriler ne kadar çok ve çeşitliyse emekliliğe uyumda o kadar sağlıklı olmaktadır (Topuzlu, 1986).

İşten arta kalan boş zaman ise, daha çok gelişmiş ülkelerde karşımıza çıkmaktadır. Bu zaman, çalışan kişinin işten arta kalan zamanlarında dinlenmek, eğlenmek ve oyun için yarattığı ve kullandığı zaman olmaktadır. Kişiye zorunlu olarak sağlanan zaman değildir (Topuzlu, 1986).

Günümüzde ilgili işveren, hükümet veya diğer kuruluşların daha çok ilgilendikleri gruplar bu tür boş zamana sahip kişiler olmaktadır. Bu araştırmada baz alınan ve foksiyonel açıdan incelenen boş zaman kavramı da, bu tür boş zamanları kapsamaktadır (Topuzlu, 1986).

Her tanım ancak kullanıcı açısından taşıdığı değerle bağlantılı olarak kabul görür yada görmez. Bu da tabii ki büyük ölçüde kullanıcının tanımla varmayı amaçladığı belirli hedeflere uygun olup olmamakla ortaya konulmaktadır. Bu konuda var olan çeşitlilik ve farklılıklar dikkate alındığında tanım sorunu ancak tanımdan

beklenen kullanım değerine en yakın her şey, amaç için yaklaşımına uygun bir tanım olarak çözülebilir (Topuzlu, 1986).

Geniş kabul görecek ve kullanılacak, tek açık seçik tartışma götürmez bir boş zaman tanımı vermek pek mümkün görünmemektedir.

Ancak, kavramın geniş amaca uygun düşünebilecek kapsamlı açıklaması şu şekilde yapılır; boş zaman insanın zorunluluklar dışında eğilimleri ve istekleri doğrultusunda istediği gibi oyalanabilmesi, dinlenebilmesi, eğlenebilmesi veya kendini geliştirmesi için hak ettiği zaman dilimidir (Topuzlu, 1986).

2.4.2.Boş Zaman Özellikleri

Boş zaman nispeten yeni bir endüstridir. Joseph ile Ritchie'ye göre boş zaman endüstrisi bugün dünyanın en hızlı gelişen alanıdır. Hızlı gelişmesiyle dikkati çeken bu endüstri önümüzdeki süreçte de gelişimine devam edecek bir endüstri olacaktır. Bu anlamda araştırmacılar boş zaman endüstrisine daha çok eğilerek, çeşitli araştırmalarla bu durumu desteklemeyi hedeflemişler ve bu doğrultuda öncelikle boş zamanın ve özelliklerinin ne olduğu konusunda bir teori geliştirmişlerdir. Bu teoriye göre boş zaman (Hacıoğlu ve Gökdeniz, 2009):

- Sorumluluk taşıyan bir görevdir.
- Zevk ve hoşnutluk yaratır.
- Ferdin kendi isteğine, arzusuna, düşüncesine ve zevkine göre şekillenmiştir.
- Devamlı suretle yapılan bir iş ve çalışmadan kaçıştır.

2.4.3. Rekreasyon

Rekreasyon kavramı, kökeni Türkçe olmayan Latince “yenilenme, tazelenme” anlamındaki “recte ate” sözcüğünden gelmektedir. Bu anlamıyla rekreasyon, çalışma faaliyetleri ile tükenen bedensel ve zihinsel kaynakların “yeniden yaratılması” amacını taşır (Sağcan,1986).

Rekreasyon günümüzde birçok anlamın yüklendiği ve kapsamına çok çeşitli aktivitelerin alındığı sıkça kullanılan bir kavramdır. Bu kavram ile ilgili birçok tanımlama yapılmıştır. Aşağıda bunlardan bazıları üzerinde durulmaktadır.

Genel anlamda rekreasyon, insanların boş zamanlarında eğlence ve tatmin dürtüleri ile gönüllü olarak etkinliklere katılımı olarak açıklanmaktadır. Rekreasyon boş zaman içinde onunla ilişkili eylem yada önceden planlanmış bir hareketsizlik anlamına gelen serbest durgunluğu da içeren eylemlerin tamamıdır (Sağcan,1986).

Glikson'a göre; rekreasyon, nasıl olursa olsun insan yaşamının canlandırılması anlamına gelmektedir. İnsanın biyotik ve fiziksel çevresinin de canlandırılması anlamında kullanılan rekreasyon, canlandırmak ve canlanmak gibi karşılıklı iki fonksiyonun birbirlerini etkilemesinden oluşmaktadır. Burada insanın canlanması ile birlikte, insanların geçmiş yıllardan bugüne kadar, yaşam şartlarında ve yaşam seviyesinin yükselmesinde değişmeyen üç ana unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi çalışma, ikinci uyuma, sonuncusu ise diğer temel gereksinimler olarak belirlenmiştir. Bu unsurlardan arta kalan zaman boş zaman olarak belirlenmiştir. İnsan yaşamındaki boş zamanın, fiziki ve sosyo-ekonomik anlamda değerlendirilmesi bir rekreasyon aktivesidir (Bayer,1992).

İnsanlar, çeşitli büyüklük ve zamanlarda ortaya çıkan boş zamanlarında, uzaklaşmak, dinlenmek, hava değişimi, gezme-görme, sağlık, beraber olma, heyecan duyma, farklı yaşantılar elde etme gibi pek çok amaçla, ev dışında veya ev içinde, açık veya kapalı alanlarda ya da pasif-aktif şekillerde, kent içinde veya kırsal alanlarda etkinliklere katılmaktadırlar. Rekreasyon insanların boş zamanlarında yaptıkları bu etkinlikleri ifade eden bir kavramdır ve insanın çalışma saatleri dışındaki boş zamanında katıldığı faaliyetlerle ilgilidir (Karaküçük, 1995).

Dumazedier'e göre (1967); doyuma varmak ve amacın ta kendisidir, bir başka yarara araç değildir. Yazarın doyumunu, haz ve zevk arayışının, modern toplumlarda boş zaman yaşantısının temel niteliklerinden olduğunu ileri sürmektedir. Yazar aynı zamanda, bireyin boş zaman değerlendirme etkinliğini sürdürmesi konusunda ise en önemli etkenin, yaptığı uğraşın kendisine doyum getirmesi olduğunu savunur (Karaküçük, 1995).

İnsanlar çeşitli zamanlarda ve farklı büyüklükte ortaya çıkan boş zamanlarında, bulunduğu ortamdaki uzaklaşmak, dinlenmek, hava değişimi, gezme-görme, sağlık, beraber olma, heyecan duyma, farklı yaşantılar elde etme gibi pek çok amaçla, ev dışında veya ev içinde, açık veya kapalı alanlarda ya da aktif-pasif şekillerde, kent içinde veya kırsal alanlarda etkinliklere katılmaktadırlar. Rekreasyon insanların boş zamanlarında yaptıkları etkinlikleri ifade eden bir kavramdır ve insanların tamamıyla boş zamanlarında katıldıkları faaliyetlerle ilgilidir. Aktiviteler, insanların ayrı ayrı amaç ve istekleri doğrultusunda anlam kazanır. Bu özellik rekreasyonun kesin bir tanımının yapılmasını zorlaştırır (Karaküçük, 1995).

Rekreasyon kavramının konu ile ilgisi bakımından daha kapsamlı açıklaması şu şekilde yapılabilir.

İnsanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek korumak veya devam ettirmek aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklere rekreasyon denir.

Kavramın daha geniş açıklanabilmesi için şu tanımlayıcı temel ifadeler kullanılmaktadır.

- Rekreasyon, boş zamanda yapılır; iş değildir ve kar gayesi taşımaz.
- Rekreasyonda kişi, gönüllü olarak ve tamamen kendi arzusu ile katıldığı etkinliklerde bulunur.
- Rekreasyon faaliyeti, katılana zevk veren, mutlu eden ve neşelendiren bir tarzda olur.
- Rekreasyon faaliyeti, kişisel ve toplumsal fayda sağlar.
- Toplumsal değerlere aykırı değildir. Yemek, uyumak gibi hayati önem taşımaz (Karaküçük, 1995).

2.4.4. Rekreasyonun Özellikleri

Literatürde çok çeşitlilik arz eden kişilerin ilgi, dürtü, amaç ve katılım şekillerine ve daha birçok faktörlere göre değişik anlayışlar sergileyebilen rekreasyonun özellikleri konusunda ortak bir noktaya ulaşma ile ilgili zorluklar bulunmaktadır. Ancak rekreasyonun bir çok araştırmacı tarafından kabul edilebilen bazı temel özelliklerinden bahsetmek mümkündür. Bunlar rekreasyonu diğer faaliyetlerden ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdir (Toskay, 1983).

Buna göre rekreasyonun temel özelliklerini şunlar oluşturmaktadır (Tezcan, 1992)

- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir ve bir faaliyeti gerçekleştirir.
- Rekreasyon faaliyetlerine katılım, birey tarafından önceden belirlenmiştir. Bu faaliyete katılacak kişiler, hangi faaliyet hoşuna gidiyorsa, önceden hakkında bilgi sahibi olduğu faaliyete katılmak isteyecektir.
- Rekreasyonun kendine has bir takım çekicilikleri vardır. Bunlar; havuzun büyüklüğü, oyun çeşitleri, gösteriler vb.'dir. Rekreasyon, şimdiki zamanı ilgilendirir.
- Kişiler, bu faaliyetlere kendi istek ve iradeleri ile katılırlar. Gönüllülük esastır ve kişi, rekreasyon faaliyetini hiçbir zorlamaya maruz kalmadan, serbestçe kendisi seçer.
- Rekreasyon, boş zamanda yapılır. Bu faaliyetlere katılım, kişilerin bir işle meşgul olmadıkları veya her türlü sorumluluğu terk ettikleri zamanda olmalıdır.
- Rekreasyon, birçok aktiviteyi kapsar. Rekreasyon içinde çok çeşitli faaliyetler bulunur; bunlar oyun, eğlence ve dinlenmedir. Yani rekreasyon, tek bir eylem şekli değildir.
- Rekreasyon; yer, zaman ve insanlar açısından sınırlamalara tabii değildir. Her boş zaman diliminde, her yerde yapılabilecek olması onun anlamını genişletmektedir. Rekreasyonel faaliyetler her türlü açık ve kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.

- Rekreeyonel faaliyetler, katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırır.
- Rekreeyasyon, evrensel olarak uygulanmaktadır. Rekreeyonel faaliyetler, bütün insanlar için ortak bir lisan oluşturmaktadır. Faaliyet alanından bazıları; güzel sanatlar, müzik ve sporda ayrı ayrı özellikler taşımaktadır.
- Rekreeyasyon; toplumun geleneklerine, törelerine, manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir. Rekreeyasyon faaliyetlerinin, öncelikle ahlaki ve toplum kurallarına uygun olması, en çok kabul gören bir özelliğidir. Bu anlayışa göre; kişi, boş zamanını kendisine yararlı olarak değerlendirmektedir. Bunun haricinde, kumar oynamak gibi toplumsal ve kişisel yarar sağlamayan faaliyetlerde bulunması, o kişinin kendi tasarrufudur. Rekreeyasyon etkinlikleri ve uygulama biçimleri, genellikle o toplumun kültürel değerini yansıtmaktadır.
- Rekreeyasyon faaliyeti yapılırken, ikinci veya daha fazla faaliyete ilgi duyma ve gerçekleştirme imkânı verir. Örneğin; dalgalık yapan bir kişinin, aynı zamanda fotoğrafçılık yapması gibi.
- Rekreeyasyon, kişinin kendini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkân sağlayıcı faaliyetler içermelidir.
- Rekreeyasyon etkinlikleri, rekreeyasyonistler tarafından üstlenilir.
- Rekreeyasyon eylemi, planlı veya plansız beceri sahibi kişiler ve beceri sahibi olmayan kişilerle, organize veya organize olmamış mekânlarda yapılabilmektedir (Ülger, 1993).

2.5.Rekreeyasyonun Sınıflandırılması

Rekreeyasyonun sınıflandırılmasında esas alınan prensip, genellikle kişinin rekreeyasyon faaliyetlerine katılmasına sebep olan amaçlar, istekler ve zevkler olmaktadır. Bunun yanı sıra, çeşitli kriterlere göre farklı gruplandırmalar da yapılmaktadır.

Rekreeyasyonun sınıflandırılması, rekreeyasyonun fonksiyonlarına ve çeşitli kriterlerine bağlı olarak şekillenmektedir. Kişi hangi amaç ve istek doğrultusunda bir rekreatif faaliyete katılmaya karar vermiş ise buna uygun bir rekreeyasyon çeşidi ortaya çıkmaktadır. İnsanların her biri için ayrı ayrı amaçlar ve isteklerin bulunabileceği

buna paralel olarak da çok çeşitli rekreatif etkinliklerin olduğu düşünülürse, kesin bir grupta veya çeşitlendirme yapmanın zorluğu da ortaya çıkacaktır. Bu yüzden de en çok kullanılan sınıflandırmayı ele almak gerekir (Barutcugil, 1989).

2.5.1. Mekânsal Açıdan Rekreasyon Çeşitleri

Boş zamanların değerlendirildiği mekan açısından rekreasyon çeşitleri açık alan rekreasyonu ve kapalı alan rekreasyonu olarak iki grupta incelenir.

Açık Alan Rekreasyonu: Genel olarak açık havada yapılan tüm rekreasyonel faaliyetlere açık alan rekreasyonu denir. Açık alan rekreasyonunun temel fonksiyonlarını ormanlar, dağlar ve su bölgeleri oluşturmaktadır. Açık alan rekreasyonel faaliyetlerinin bazıları şunlardır:

- Balonla gezme
- Bot/yat gezisi
- Kano yapma
- Kanyon Geçişi
- Kampçılık
- İzcilik
- Konaklamalı doğa yürüyüşleri (Trekking)
- Günöbirlik doğa yürüyüşleri (Hiking)
- Mağaracılık
- Kaya Tırmanışı
- Zirve Tırmanışı
- Buz Tırmanışı
- Denizde yüzme
- Rüzgar sörfü
- Doğayı koruma aktiviteleri
- Bahçe işleri
- Bisiklete binme
- Balık avlama
- Kara avcılığı
- Arazi aracı ile arazide dolaşma

- Ata binme
- Jet ski
- Nehir veya deniz kayağı
- Uçurtma uçurma
- Dağ bisikleti ile dolaşma
- Doğada yön bulma (Orienteering)
- Paraşüt
- Yamaç paraşütü
- Piknik
- Kuş Gözlemciliği
- Durgun su Kanosu
- Rafting
- Aletli Sualtı dalışı (Scuba diving)
- Rekreasyonel atıcılık
- Kaykay (Rollerblade)
- Kar Kayağı
- şnorkel ile denizde gezinme
- Sörf
- Gezi
- Su Kayağı vb.

Kapalı Alan Rekreasyonu: Toplumun kullanımına ayrılmış kapalı mekanlardaki ve evlerdeki boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Kapalı alan rekreasyonu ile ilgili etkinliklerden bazıları şunlardır:

- Çocuk, gençlik, işletme, spor, özel ilgi ve sosyal kulüpler gibi mekanlarda ve derneklerdeki kapalı mekan etkinliklerine katılmak,
- Kapalı alanlardaki sergi, defile vb. toplantılara katılmak,
- Kongre, kutlama vb. etkinliklere katılma,
- Kapalı rekreasyon tesislerindeki sportif etkinliklere katılmak (basketbol, buz pateni, yüzme, badminton, masa tenisi jimnastik, voleybol vb.),
- Kapalı tesislerdeki sağlıklı yaşam etkinliklerine katılma (sauna, kaplıca, hamam, masaj, yoga, pilates vb.),

- Kurslara gitmek (el sanatları, güzel konuşma, yabancı dil kursları, dekoratif eşya ve çiçek yapımı vb.),
- Kapalı alanlardaki kâğıt oyunları, tavla, satranç, talih oyunları vb. etkinliklere katılmak ve izlemek,
- Ev içi rekreasyon etkinliklerine katılmak (televizyon ve video izlemek, radyo dinlemek, müzik dinlemek, kitap okumak, günlere, toplantılara, kutlamalara katılmak, müzik aleti çalmak, el sanatlarıyla uğraşmak, çocuk oyunlarına ve aile eğlencelerine katılmak vb.) (Karaküçük, 2003).

2.5.2. Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreasyon Çeşitleri

Bireyin etkilere seyirci veya rol alarak katılmalarına göre rekreasyon aktif (etkin) rekreasyon ve pasif (edilgen) rekreasyon olarak ikiye ayrılır.

Aktif Rekreasyon: Rekreasyonel aktiviteye bireylerin aktif katılımıyla oluşan rekreasyondur. Aktif rekreasyona en önemli örnek spor yapmaktır. Diğer aktif rekreasyon faaliyetleri de bir müzik aleti çalmak, şarkı söylemek, tiyatro ve gösterilerde aktif rol almak, seyahat etmek vb. faaliyetlerdir.

Pasif Rekreasyon: İnsanların rol almadıkları izleyici olarak katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Televizyon izlemek, radyo dinlemek, sinemaya gitmek, spor müsabakası seyretmek gibi faaliyetler pasif rekreasyona örnek gösterilebilir. Pasif rekreasyonu katılım şekline göre farklı ele almak gerekir. Spor müsabakasını evde televizyondan seyretmekle stadyuma gidip seyretmek arasında fark vardır. Her ikisi de pasif olmasına karşın aralarında derece farkı vardır (Karaküçük, 2003).

2.5.3. Yerel Sınıflamaya Göre Rekreasyon Çeşitleri

Modern yaşamın getirdiği olumlu olanakların yanında stres, şehirleşme, nüfus artışı gibi insanların üzerinde olumsuz etkiler de vardır. İnsanlar bu tip olumsuz etkilerden kurtulmak için fırsat buldukları anda yaşadıkları şehrin dışındaki doğal alanlara çeşitli aktiviteleri yapmak dinlenmek ve eğlenmek için giderler. Şehir yaşamından kurtulamayan imkanı olmayan bireyler ise kendilerine en yakın şehir

merkezindeki rekreatif alanlarda rekreasyon faaliyetlerini yaparlar. Yerel sınıflamaya göre rekreasyon kırsal ve kentsel olmak üzere ikiye ayrılır (Karaküçük, 2003).

Kentsel Rekreasyon: Kent merkezlerinde açık veya kapalı mekânlarda gerçekleştirilen rekreatif etkinlikleri kapsamaktadır. Kentsel rekreasyon etkinlikleri daha çok kısa süreli boş zamanlarda ve insanların yakın çevrelerinde, kolayca ulaşabilecekleri faaliyetlerden oluşmaktadır. Açık veya kapalı spor tesisleri, eğlence yerleri, sinema, tiyatro, hayvanat bahçeleri, müzeler ve daha birçok etkinlik, insanların kent içi rekreatif ihtiyaçlarını giderilmesinde rol oynayan ve geniş imkânlar sunan alanlardır. Kent içi rekreasyon uygulamaları geniş bir ticari potansiyeli de doğurmaktadır. Bu ticari potansiyel kentlerin büyüklüğü, gelişmişlik düzeyi ile yakından alakalıdır. Özellikle gelişmiş modern kentlerde çok amaçlı, fonksiyonel, belirli merkezlerde toplanan rekreasyon ve eğlence bölgelerine rastlanmaktadır.

Kırsal Rekreasyon: Kırsal rekreasyon şehir merkezinin dışında çoğunlukla işlevsel, manzarası güzel, rekreatif aktiviteleri yapmaya uygun orman, su kenarı ve dağlık bölgelerde yapılan aktivitelerdir. Kırsal rekreasyon faaliyetlerine; zevk için yapılan yürüyüşler, su sporlarıyla uğraşma, kamp yapma, balık tutma, dağcılık, motor sporları, bisiklete binme, doğa incelemeleri, arkeoloji, mağaracılık, deniz altı faaliyetler, piknik yapma gibi etkinlikler örnek verilebilir. Rekreasyonel aktiviteler katılan bireyler, şehir yaşamından uzaklaştığı ve bu faaliyetlerin doğa ile içi içe olması açısından, kırsal rekreasyonu daha çok tercih ederler. Kırsal rekreasyon faaliyetleri kentsel rekreasyon faaliyetlerine göre daha uzun zaman zarfında yapılmaktadır.

ABD’de yapılan bir çalışmada kırsal rekreasyon faaliyetlerinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

- 1994-1995 yılları arasında yıllık kara tabanlı rekreasyon faaliyetleri arasında ilk sıralarda; yürüyüş, kuş gözlemleme, yaban hayatı gözlemleme, bisiklete binme, ailece bir araya gelme amaçlarının aldığı belirlenmiştir.
- Bir milyondan fazla aktivite gününden fazla olan su tabanlı aktiviteler arasında; sahil ya da su kenarını ziyaret etmek, havuz, göl, nehir ve okyanusta

yüzmek yer almıştır. Karatabanlı aktiviteler arasında en çok arzulanan yürüme ve kuş gözlemciliğidir (Demir, 2006).

Rekreasyon, faaliyetlere katılım sayısına göre grup ve bireysel faaliyet olmak üzere ikiye ayrılır:

- Bireysel Rekreasyon: İnsanların yalnız olarak boş zamanlarını değerlendirmeleridir. Örneğin; evde tek başına müzik dinlemek, tek başına yapılan yürüyüş faaliyeti gibi.
- Grup Rekreasyonu: İnsanların grup halinde boş zamanlarını değerlendirmeleridir.

Grup rekreasyon faaliyetleri, rekreasyonun sosyalleştirici özelliğinin de bir örneğidir. İnsanlar grup rekreasyon aktivitelerine katılım sayesinde bir grubun üyesi olur ve o topluluğun özelliğini taşırlar (Demir, 2006).

Bu gruplandırmaların dışında kalan kitlesele rekreasyon ise: İnsanların boş zamanlarını kitlesele olarak değerlendirmeleridir. Kitlesele rekreasyon faaliyetlerine milli maçlar, dünya kupası, şampiyonlar ligi, olimpiyatlar spor faaliyetlerinin yanı sıra Rio karnavalı gibi eğlenceler organizasyonları örnek gösterilebilir.

2.5.4. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon Çeşitleri

Rekreasyonu çeşitli fonksiyonlara göre sınıflandırmak da mümkündür. Bunlar;

Ticari Rekreasyon: İnsanlar rekreatif ihtiyaçlarını çeşitli kurum ve kuruluşlardan sağlanan hizmetlerden masrafsız olarak giderebilecekleri gibi kar amacıyla sunulan hizmetleri de aynı amaçla satın alabilirler. Bu tür hizmetler rekreasyoniste büyük kolaylık sağlamaktadır. Ticari rekreasyon faaliyetlerine; temalı parklar, özel spor alanları ve özel eğlence mekanları örnek gösterilebilir.

Sosyal Rekreasyon: Çeşitli şekillerde insanların bir araya gelip yemek yemeleri gibi eylemler sosyal rekreasyon faaliyetlerine örnek gösterilebilir. Bu tip organizasyonlar gelir düzeyiyle ilişkilidir. Gelir düzeyi arttıkça sosyal rekreasyon

faaliyetleri de artmaktadır. Günümüzde, boş zamanın kullanımı ve rekreatif etkinlikler hızla büyüyen bir harcama alanı hâline gelmiştir (Abadan,1981).

Estetik Rekreasyon: Pasif bir nitelik taşıyan bu eylemler, daha çok yüksek eğitim ve kültür düzeyinde insanların yaptıkları rekreasyon faaliyetleridir. Aktif olarak rekreasyon faaliyetlerine katılmaktan hoşlanmayan bireyler sanat olaylarını izleme, ünlü müzik yapıtlarını dinleme gibi estetik yönü daha ağır basan faaliyetleri tercih ederler.

Fiziksel Rekreasyon: Fiziksel rekreasyon, bahçe işleri, yürüyüş, egzersiz, dans, spor, eğlence ve harekete dayalı bütün faaliyet biçimlerini kapsamaktadır. Halka açık olan rekreasyon alanlarında sportif faaliyetler çok yaygın bir biçimde yapılmaktadır. Fiziksel rekreasyona katılan bireyler rekreatif aktivite yapmanın yanında, sporun insanlara kazandırdığı özelliklerden de yararlanmaktadır.

Açık ve kapalı alanlarda yapılan tüm spor faaliyetler ve sportif oyunlara katılım şeklinde olan fiziksel rekreasyon faaliyetlerini sınıflandırmak mümkündür:

Havuz, akarsu, göl, deniz etkinlikleri:

- Yüzme, su altı dalış,
- Deniz ve tatlı su avcılığı,
- Rafting, rüzgar sörfü, yelkencilik, su kayağı etkinlikleri,
- Sandal, yat, deniz bisikleti, deniz motoru, deniz altı gezileri,
- Havuz oyunları (Su balesi, su voleybolu vb.) ,
- Çeşitli yarışmalar vb.

Dağ sporları:

- Tırmanma, yürüyüş, avcılık, kar kayağı, dağ bisikleti, kar motoru ve kızak gezileri- çeşitli yarışmalar vb.

Sportif rekreasyon istasyonlarındaki etkinlikler:

- Tehlikeli Sporlar (Tehlikeli atlayışlar, yamaç paraşütçülüğü vb.)

- Basketbol, futbol, hentbol, golf, voleybol, mini golf, tenis, masa tenisi, boks vb. savunma sporları, güreş, jimnastik, binicilik, okçuluk gibi sportif faaliyetler ve oyunlar.

Fiziksel beceri oyunları ve yarışmaları:

- Çocuk oyunları ve yarışmaları,
- Gençlere yönelik oyunlar ve yarışmalar, yetişkinlere yönelik fiziksel beceri oyunları ve yarışmalar,
- Üçüncü yaş grubuna yönelik oyunlar ve yarışmalar (Sağcan, 1986).

2.6. Rekreasyon Turizm ilişkisi

Bu anlamda yapılan çalışmalarda, insanların kendi istekleri doğrultusunda kullanabilecekleri boş zamanın yaşam şartlarında önemli bir ihtiyaç olduğu görüşü yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu durumun kullanılmaya başlanması ile birlikte günümüzde gelişmekte olan ve çok gelişmiş ülkelerde de rekreasyon faaliyetleri olarak bilinen yeni yaşam biçimleri ortaya çıkmıştır (Hacıoğlu ve ark. 2009).

Bu yaşam biçimlerini etkileyen rekreasyon uygulamaları hem çeşitleri hem de katılan insanlar bakımından sürekli zenginleşmiştir. Dolayısıyla bu rekreasyon etkinliklerinin en önemli aşamasını turizm oluşturmaktadır. Günümüz insanları sayıları milyonlara ulaşan kitleler halinde, çalışma dışındaki zamanlarında, bilmedikleri yerleri ve toplumları görmek, tanımak yoluyla dinlenmeyi, eğlenmeyi tercih etmektedirler. Bu durum çağdaş toplumun yaygın ve etkin bir yaşam biçimi, kültür ögesi durumuna gelmiştir (Hacıoğlu ve ark. 2009).

Turizm ve rekreasyon genel olarak insanların hayat kalitesini arttırarak tatmin düzeylerini etkilemektir. Bundan dolayı rekreasyon ile turizm arasındaki ilişki ortaya çıkartmaktadır. Bu nedenle rekreasyon ve turizm arasındaki çelişki ve etkileşimler giderek artan bir ilgiyle araştırmalara konu olmuştur (Alen,1994).

Turizm ve rekreasyon ilişkisinde göze çarpan en önemli özellik birçok turizm olayının esasında rekreasyon olmasıdır.

Diğer taraftan iş turizmi, mesleki ve kişisel sebeplerle ilgili bazı seyahatlerin ise rekreasyonla bir alakası yoktur. Bu yaklaşıma göre rekreasyon; vücudun ve zihnin yeniden hayat kazanmasına yön veren, isteğe bağlı veya serbest zaman esnasındaki bir tecrübe olmasından dolayı tamamen boş zaman kapsamında yer almaktadır (Murphy,1985).

Rekreasyon ve turizm arasında ortak yaşam ilişkisinden söz edilmektedir. Rekreasyon imkânlarındaki gelişme o bölgeyi daha çekici kılarak, bölgeye daha çok turistlerin gelmesi ve bölgenin gelirinin artmasına neden olabilmektedir. Halkın turizmin gelişiminden ekonomik bir çıkar beklentisi içinde olduğu göz önünde tutulursa, rekreasyon etkinliklerine olumlu ve teşvik edici yaklaşımı da söz konusudur. ABD'nin Colorado eyaletinin kırsal bölgelerinde yapılan araştırma; insanların rekreasyon ve turizmin gelişimine olan tutumlarında farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu araştırmaya göre; rekreasyonun hayat kalitelerine olan etkisinin, turistik gelişimin etkilerinden daha çok olumlu olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Yani genel hayat kalitesini arttırmak açısından rekreasyon hizmetlerinin, turizmin gelişiminden daha fazla yardımcı olduğu söylenebilir. Diğer yandan, insanlar turizmin gelişimini hayat kalitesi açısından değil, ekonomik durumun iyiliğine bağlı olarak değerlendirmektedirler. Yine bu araştırmada, turizm ve rekreasyon ilişkisi ile birlikte rekreasyon imkanlarının gelişeceği, turistik gelişimin rekreasyon tesis ve programlarına olumlu yönde etki edeceği ve rekreatif kaliteyi artırabileceği ifade edilmiştir. Ancak, bölgesel olarak turistler için geliştirilmiş rekreasyon tesis ve hizmetlerin, bölge halkı yararına kullanılmamasındaki yetersizlikler bu ilişki için olumsuz sonuçlar yaratmaktadır (Karaküçük,1999).

Sonuç olarak özellikle dışarıda yapılan rekreasyon faaliyetlerinin turizm olayı ile aynı zaman, mekan ve finans kaynaklarını kullanması bakımından ortak yönleri söz konusudur. Bu yönüyle turizm rekreasyon ilişkisi çok yakındır. Fakat insanların, turizm olayı dışındaki yaşadıkları şehir ve kırsal kesimlere bilinçli olarak yaptıkları veya yaşamın doğal bir parçasını oluşturan rekreatif faaliyetler ile turistik faaliyetler içinde rekreasyon dışı değişik amaçlarla yapılan faaliyetler, birbirinden farklılık göstermektedir (Karaküçük,1999).

Bu anlamda gerek zorlukla gerekse rekreasyon amacıyla gerçekleştiren faaliyetleri turizm ile rekreasyon açısından aşağıdaki şekilde ayırmak mümkündür (Karaküçük,1999). Bunlar;

- Turizm amaçlı geziler, yaşam tarzları, tavır ve davranışlarda çok boyutlu değişiklikler meydana getirir. Bu imkanları artırma özellikleriyle de farklılıklar gösterir.
- Turizm, genel olarak, insanın para ve zaman harcama açısından da büyük bir satın alma olayıdır. Bu anlamda turizm genelde alıcı açısından daha çok bir yatırım alanı olarak görülürken; daha dar kapsamlı düşünülen rekreatif hizmetleri veya ürünleri kişinin olağan tüketim alışkanlıklarının içinde yer almaktadır.
- Turizm, tüketicinin onu elde edebilmesi için; evinden ayrılmasını gerektirir. Oysa diğer rekreatif etkinliklerde böyle zorunluluk yoktur. Rekreasyon, evde veya çevresinde yapılabilir. Ancak, turizm bu anlamda kişinin ayağına getirilemez.
- Turizm, önemli bir ekonomik değer yaratır. Rekreasyonda, ön plana çıkan değer ise, öncelikle kişinin mutluluğudur.
- Rekreasyon ve turizm, aynı etkinlik çeşitleri ve aynı etkinlik alanları açısından birlikte değerlendirilebilmektedir. Turizm ve dışarıda gerçekleştirilen rekreasyon etkinliklerinin, imkanların tedarik edilmesi (arz) ve bunlara katılma talebi yönünde iki temel ortak özelliği bulunmaktadır. Bu anlamda arz ve talebin ekonomik ve sosyal etkileri söz konusudur. Böylece rekresyonistlerle, turistler aynı faaliyetleri yapan insanlar olarak görülebilmektedir.

Turizm boş zamanın özel olarak kullanılmasını ve rekreasyonun özel bir şeklini temsil etmektedir. Ama ne boş zamanın tümünü, ne de rekreasyonun tüm şekillerini kapsamaktadır. Bir çok seyahati kapsar, ama tüm seyahatleri kapsamaz. Turizm, boş zaman ve rekreasyondan özel bir şekilde ayrılır, diğer taraftan da seyahat ve göçten ayrılmaktadır (Dinçer, 1993).

Gelişmiş ülkelerde, rekreasyon faaliyetleri turizmin çatısı içerisinde yer almaktadır. Bu nedenle, özellikle gelişmekte olan ülkelerde yapılacak düzenlemelerle

rekreasyonel olanaklar turistik organizasyonlar içerisinde yer almalıdır. Diğer taraftan birçok turizm gelişme projesinin ve rekreasyonel faaliyetlerin uyumlu bir şekilde birleştirilip planlanmaması bu anlamda çeşitli sorunlara neden olmaktadır. (Topuzlu, 1986).

2.7. Turizm İşletmelerinde Rekreasyon Faaliyetlerinin Uygulanması

Turizm endüstrisinde gelişmelerini tamamlayan ve hedef kabul edilen ülkeler incelendiğinde, o ülkeleri ilginç ve çekici yapan tılsımın sadece maddi kaynaklar, yatırım, tarih ve tabiat zenginlikleri değil, onları değerlendiren insan ve organizasyon gücü olduğu görülmektedir. Yabancı rekabete karşı hiçbir koruyucu duvarın olmadığı turizm endüstrisinde önemli olan onu oluşturan fert, kurum ve kuruluşların işbirliğinde gösterdikleri akılcılıkları, bilgileri, görev, sorumluluk ve organizasyon anlayışları, özetle yaratıcı güçleri ön plana çıkmaktadır. İşte bu mücadelede ülke turizminin ciddi ve sürekli bir değer yaratması, ancak, güçleri destekleyecek iyi bir örgütlenme, gerçekçi, sağlıklı bir plan ve stratejiye sahip olmakla mümkün olacaktır (Aydoğan, 2000).

Artık dünyada turizm alanında nicelik tutkusu yerini nitelik kaygısına bırakmıştır. Turist çeken ülkeler, gelen turistlerin eğilimlerine göre çeşitli kültürel ve sosyal ağırlıklı konulara yönelmişlerdir. Bu anlamda bu ülkeler her yıl artan gelir elde etmektedirler. Müşteriler veya ziyaretçiler açısından özel etkinlikler, hoşça vakit geçirmek için birer fırsat, günlük sıradan seçeneklerin dışında gerçekleşen bir sosyo-kültürel deneyimlerdir (Aydoğan, 2000).

Animasyon ile ilgili tanım da yer aldığı gibi, animasyon faaliyetleri rekreasyon alanlarının canlandırılması açısından oldukça önemli faaliyetlerdir. Rekreasyon alanlarının ve turistik istasyonların canlandırılması için animasyon aktivitelerinden yararlanmanın gerekliliği ise kaçınılmazdır (Aydoğan, 2000).

2.8. Termal Tatilin Amacına Ulaşması Açısından Rekreatif Faaliyetlerin Önemi ve Animasyon

Bütün turizm hareketlerinde olduğu gibi termal turizme katılmanın da temelinde yatan güdü, fiziksel ve zihinsel yönden yeniden dengeye gelmek ve moral bulmaktır.

Özellikle stresli zamanlarda insanların psikolojik yönden desteklenmeleri amacıyla kullanılan unsurların başında su gelmektedir. Sadece suyun sesini dinlemek bile insanları rahatlatmaktadır. Termal tesislerde insanlar kendilerini fiziki yönden rahatlatan sıcak su ile kür uygulaması yapabilmektedir. Bu açıdan kendilerini fiziki ve ruhi yönden rahatlatan sıcak su ile kür uygulaması tercih etmekte ve bu yolla kendilerini mutlu hissetmektedirler. Ancak, insanların tatil süresince bütün vakitlerini su içerisinde geçirmeleri beklenemez. Kür uygulamalarını zorunlu olarak yapan termalistler bile günde en fazla iki farklı uygulama yapabildikleri için günün en fazla dört saatini termal su ile değerlendirebilmektedirler. Herhangi bir sınırlayıcı kurala tabi olmayan rekreasyon amaçlı termal turistlerin de günde yaklaşık dört saatlerini termal su ile geçirdikleri düşünülürse, uyku ve zorunlu diğer ihtiyaçların karşılanması haricinde insanların günde yaklaşık 10 saat boş zamana sahip olabilecekleri ve bu zamanları farklı aktivitelerle değerlendirmek isteyecekleri sonucu ortaya çıkmaktadır (Erdemli, 2002).

Müşteriler açısından ise, termal tesislere rahatsızlıkları nedeniyle gelenler, termal suyun olumlu etkisiyle birlikte psikolojilerinin desteklenmesi sonucu daha çabuk sağlıklarına kavuşacaklardır. Doktorların, hastaların iyileşmeleri için temel şart olarak gördükleri yüksek moral etkeni bu sayede devreye girmiş olacaktır. Dolayısıyla şifa aramak için tesise gelenler bu amaçlarına bir an önce ulaşacaklardır. Eğlence amacı ağır basarak bu tesislere gelenler ise, hayal kırıklığına uğramak yerine beklentilerinin en üst düzeyde karşıladığını görerek memnun olacaklardır. Bir diğer müşteri gurubunu oluşturan günübirlikçiler hoş vakit geçirme şeklindeki amaçlarını rekreatif yönden geliştirilmiş bir tesiste daha kolay gerçekleştirirler (Erdemli, 2002).

2.9. Animasyon Kavramı

Animasyon (Ing. Animation) kelimesinin, sözlük anlamı ile turizm işletmeciliği açısından anlamı arasında farklılıkları vardır. Sözlük anlamı "canlılık, hayatiyet, şevk" demektir (Broen, 1991).

Turizm bilimi açısından animasyonu çeşitli şekillerde tanımlamak ise mümkündür. Turizm bilimi açısından veya boş zaman değerlendirme açısından animasyon, turistlerin boş zamanlarını gönüllü katılımlarıyla ve doyum sağlayıcı etkinliklerle geçirmeleri için turizm işletmelerince düzenlenen, yardımcı servis niteliğindeki boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Daha geniş anlamı ile animasyon, turizm işletmelerinde yardımcı hizmet olarak planlanan, organize edilen, yönlendirilen, işletmeye yönelik olarak ve turistlere hissettirilmeden denetlenen, turistlerin gönüllü katılımını gerektiren, doyum sağlayıcı turistik boş zaman değerlendirme hizmetleridir. Örneğin, otel, tatil köyü vb. konaklama işletmelerince turistlerin katılımına ve izlemesine sunulan eğlence geceleri, havuz ve plaj oyunları, çevre gezileri, çeşitli yarışmalar vb.

Yukarıda verilen tanımlar, aynı kavramı ifade etmektedir. Her iki tanım da animasyonun;

- Turistik boş zaman değerlendirme etkinlikleri olduğu,
- Turizm işletmeleri tarafından düzenlenip, turistlere hizmet olarak sunulduğu,
- Yardımcı hizmet niteliği taşıdığı,
- Turistlerin gönüllü katılımıyla gerçekleştiği,
- Doyum sağlayıcı olduğu belirtilmektedir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi animasyon, turistik rekreasyon kapsamına girmektedir. Animasyon konaklama işletmelerince iç ve dış çevrede, seyahat acentelerince paket turla yolculukta gerçekleştirmek üzere hazırlanıp, turistlerin kullanımına sunulmaktadır. Ayrıca restoran, havuz, plaj vb. açık ve kapalı alanlardaki hizmetleri destekleyici, yardımcı servis niteliğindedir. Örneğin, otel restoranı, yiyecek ve içecek hizmetlerinin sunulduğu yerdir. Lokantada düzenlenen eğlence gecesi, yiyecek ve içecek hizmetini destekleyici ve yardımcı servis hizmetidir. Paket tur kapsamında yer alan otobüs, yat, gemi yolculuğu bir ulaşım hizmetidir. Ulaşım esnasında bu araçlarda gerçekleştirilen animasyon hizmetleri ise yardımcı servis niteliğindedir. Bu özelliğinden dolayı "animasyon" ve "animasyon hizmetleri" kavramları genellikle eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Hazar,2003).

2.9.1. Animasyon Çeşitleri

Animasyon; turizmde özellikle konaklama tesislerinde müşteriye meşgul etme, boş saatlerini mutlu geçirmesini temin etme amacıyla gerçekleştirilen faaliyetlerin tümünü ifade etmektedir. En sık rastlanan animasyon öğeleri ise şunlardır (Hacıoğlu ve Gökdeniz,1999):

Sportif Animasyon Çeşitleri:

- Daha fazla gençlere hitap eder.
- Klasik ekipmanlar ile donatılmalıdır.
 - Tenis
 - Golf
 - Spor sahaları
 - Havuzlar
 - Koşma parkurları gibi.
- Daha modern veya daha ayrıntılı donanımlara sahip olabilirler.
 - Kaplıca suyu tedavisi merkezleri
 - Bowling, bilardo salonları
 - Jimnastik salonları
 - Fitness merkezleri
 - Ata binme merkezleri vs. gibi

Kültürel Animasyon Çeşitleri:

- Daha olgun veya daha yaşlı müşteri kitlesine hitap eder.
- Daha çeşitli olmak, hareketli veya hareketsiz kültür faaliyetlerinin her yönünü kapsamaktadır.
 - Konserler, modern veya klasik müzik resitaleri
 - Dans, bale gösterileri
 - Tiyatro, sinema etkinlikleri
 - Festival programları
 - Sokak orkestraları
 - Pantomim oyunları ve sihirbazlar
 - Konferanslar

- Sergi ve galeriler
- Kütüphane, videotek olanakları gibi
- Bunların gerçekleşmesi için yerel otoriteler bazı kamu tesislerini bu iş için öngörmelidir.
 - Balo salonları
 - Müzeler
 - Kongre merkezleri
 - Kilise
 - Açık hava tiyatrosu gibi
- Gerçekleştirme maliyeti, sanatçılara ödenen ücretler, rezervasyon ve işletme maliyeti girdilerini aştığından bu animasyon dalı hiçbir zaman karlı değildir.

Dinlendirici Animasyon Çeşitleri:

- Herkese hitap eder.
- Sürekli ve mevsim boyunca faal olmalıdır.
 - Havuzlu park
 - Diskotek ve gece kulübü
 - Sinema
 - Çocuklar için mini kulüp
 - Turne sirkleri gibi

2.9.2. Animasyon Faaliyetlerinin Termal Tesislerdeki Rekreyasyon Programına Etkileri

Animasyon, bir tür eğlencedir ve oyun yönü ağır basan rekreyasyon faaliyetlerini içerir. Ancak önemle vurgulanması gereken şey animasyon tekniğinin basit bir şey olmadığıdır. Zihin yönünden insanları fazla zorlamaması hatta insan zihnini diğer düşüncelerden kurtarması ve rahatlatması nedeniyle en çok ilgi çeken rekreyasyon faaliyetleri grubundadır. İnsanlarda içten kaynaklanan sinirsel ve zihinsel gerilimi yok eder, monotonluktan kurtulmaya yarar ve kişiliği geliştirir. Tesiste sıcak bir ortamın oluşmasını sağlayan animasyon faaliyetleri insanlar arasında arkadaşlık duygularının gelişmesine neden olur, bu da sosyal bir varlık olan insanın yalnızlıktan ve bunun getirdiği sıkıntılardan kurtulmasına imkan tanır. Animasyon, konaklama tesislerinde rekreyasyon programının vazgeçilmez bir ögesi olarak

değerlendirilmektedir. Konukların tercihlerini direk olarak etkilemektedir, bu nedenle satışı artırmak amacıyla bir pazarlama aracı olarak kullanılmaktadır. Zorunluluklar nedeniyle tesislerde animasyonun rekreasyon programına alınması ise öncelikle müşterilerin tesise karşı tutumunu olumlu etkiler ve konuk tatil amacının söz konusu tesiste gerçekleştirilebileceğine inanır. Bu sayede termal tatilin psikolojik yönden desteklenmesi amacıyla düzenlenen rekreasyon programının başarısı için de ilk adım gerçekleştirilmiş olur. Dolayısıyla düzenlenen animasyon aktiviteleri insanların beklentilerini karşılayabilirse bu anlamda rekreasyon programının da amacına ulaşmış olduğu anlaşılmaktadır (Hacıoğlu ve Gökdeniz, 1999).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, 2013 yılının Ocak ve Şubat ayları içerisinde, Balıkesir’de bulunan termal otellerdeki müşteriler oluşturmuştur. Örneklem ise Balıkesir ili içerisinde bulunan, 5 yıldızlı Asya Pamukçu Termal Otel’de ki 750 kişiyi kapsamaktadır. Ancak uygulanan anketler açısından durum değerlendirildiğinde, ve eksik ve hatalı anketler çıkarıldığında toplamda 400 veriye ulaşılmıştır.

Araştırma, tarama modelindedir. Probleme ait mevcut bilgiler ise ilgili literatürler taranarak oluşturulmuştur. Araştırmada rekresyon talebini ölçmeye yönelik uygulanan anket Sabri Çelik’in hazırladığı “Termal Turizm İşletmelerinin Yapısı, İşleyişi ve Müşterilerin Rekresyon Talebi ‘Sandıklı Hüdayi Kaplıcası Modeli’” adlı yüksek lisans tezinden alınmıştır. Deneklerin seçiminde tam tesadüfî yöntem uygulanmıştır.

Araştırmanın anketi 2 bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde, örneklemin kişisel özelliklerini belirleyici sorular yer almaktadır. İkinci bölümünde ise, termal müşterilerin bu tesislerle ilgili düşünceleri ve işletme ve onun rekreatif yönünün geliştirilmesiyle ilgili düşünceleri ve beklentileri tespit edilmeye çalışılmış ve bazı sorularda Likert tipi, beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında, SPSS 18.0 istatistik programı kullanılmıştır. Anket verilerinde frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. İstatiksel sonuçların elde edilme aşamasında uygunluğuna bakılmak suretiyle gerekli yerlerde çaprazlama ve ki kare testi uygulanmış p değerinde yorumlanmıştır. Verilerin istatiksel analizinde ve yorumlarda $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

4. BULGULAR

Uygulanan anket sonuçları ile ilgili tablolar ve yorumları aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. Yaşadığınız İl

	N	Yüzde (%)
AMASYA	6	1,5
ANKARA	14	3,5
ANTALYA	4	1
BALIKESİR	120	30
BURSA	22	5,5
ESKİŞEHİR	10	2,5
ISPARTA	4	1
İSTANBUL	128	32
İZMİR	56	14
KOCAELİ	4	1
MANİSA	26	6,5
MERSİN	2	5
SİVAS	4	1
Toplam	400	100

Türkiye'nin hangi ilinde yaşıyorsunuz sorusuna kalıtmıcılardan alınan yanıtların dağılımına bakıldığında en büyük yoğunluğun İstanbul iline ait olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında yer alan kişilerin %32'si İstanbul, ikinci sırada yakından takip eden %30 ile Balıkesir ili gelmektedir. 3.sırada bunu %14 ile İzmir ili takip etmektedir. %6.5 ile Manisa %5.5 Bursa ili yüzdelerin çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Tablo 2. Demografik Bilgiler

		N	Yüzde (%)
Eğitim Durumu	Lise	74	18,5
	Ön Lisans	48	12
	Lisans	254	63,5
	Lisans Üstü	24	6
Cinsiyet	Erkek	302	75,5
	Kadın	98	24,5
Yaş Grubu	19 – 28	146	36,5
	29 – 38	150	37,5
	39 – 47	54	13,5
	49 – 58	40	10
	59 – 68	10	2,5
Medeni Durum	Evli	186	46,5
	Bekâr	214	53,5
	<i>Toplam</i>	400	100

Ankete katılanların cinsiyetine ait demografik bilgiler incelendiğinde; katılımcılardan 302 kişinin erkek, 98 kişinin de bayan olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyine bakıldığında; verilen cevaplar şu şekildedir: 254 kişi lisans, 74 kişi lise mezunu, 48 kişi ön lisans ve 24 kişi lisansüstüdür. Katılımcılardan en çok yaş grubunu; 150 kişi ile 29-38 yaş aralığı oluşturmaktadır. İkinci sırada, 146 kişi ile 19-28 yaş kategorisi oluşturmaktadır. 39-47 yaş grubu 54 kişi, 49-58 yaş grubu 40 kişi ve son olarak 10 kişi ile 59-68 yaş grubu oluşturmaktadır. Katılımcılardan 214 kişi bekar insanlardan oluşurken, 186 kişinin de evli olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Yaş gurubu ile Cinsiyetinin Çapraz Tablosu

		Erkek	Kadın	Toplam
Yaş Grubu	19 – 28	104	42	146
	29 – 38	108	42	150
	39 – 47	44	10	54
	49 – 58	35	5	40
	59 – 68	6	4	10
Toplam		302	98	400

Ki kare Değer	Sd	p
84,766	4	000

Katılımcıların yaş ile cinsiyet arasındaki çapraz tablosu oluşturulduğunda ise, 104 erkek 42 kadın 19-28 yaş arasında, 29-38 yaş arasında 108 erkek 42 kadın, 39-47 yaş arası 44 erkek 10 kadın, 49-58 yaş arası 35 erkek 5 kadın, 59-68 yaş arasını ise 6 erkek 4 kadın oluşturmaktadır.

Tablo 4. Tatil İçin Termal Tesislerin İlk Akla Gelen Seçeneklerden Biri Olmamasının Sebebi

	1		2		3		4		5	
	Oran (%)	n	Oran (%)	n	Oran (%)	n	Oran (%)	n	Oran (%)	n
Bu Tür Tesisler Hakkında Yeterince Bilgi Sahibi Değilim	36,5	146	32,5	128	11,5	46	5	20	15	60
Termal Tesislerde Boş Zamanı Değerlendirmek Problem Oluyor	4	16	15,5	62	14,5	58	22	88	44	176
Termal Tesisleri Tatil Yeri Olarak Algılamıyorum	36	144	15,5	62	15,5	62	11,5	46	21,5	86
Bu Tür Tesislerde Ulaşım Problemi Var	21,5	86	16	118	16	64	18,5	74	14,5	58
Termal Tesisler Hasta Ve Yaşlılar İçindir	8	32	29	116	37	148	22	88	4	16

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kısmen Katılıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum

Katılımcıların verdiği cevaplara göre; termal tesislerin seçeneklerinin olmamasının en önemli sebebi boş zamanları değerlendirmeye yönelik faaliyetlerin yetersizliğidir. İkinci neden olarak katılımcıların tesisleri tatil yeri olarak algılayamamalarıdır. Üçüncü neden bu tür tesisler hakkında yeterince bilgi sahibi olmamaları, dördüncü neden ulaşım problemi ve son olarak da tesislerin hasta ve yaşlılar için olduğunu düşünmeleri olarak değerlendirilmektedir.

Tablo .5. Yaş Grubu İle Boş Zamanları Değerlendirme Konusunda Sıkıntı Durumu Çapraz Tablosu

		En önemsiz	Önemsiz	Fikri yok	Önemli	En önemli	Toplam
Yaş Grubu	19 - 28	8	1	29	6	60	144
	29 - 38	10	0	20	20	100	150
	39 - 47	2	2	8	16	26	54
	49 - 58	6	0	10	8	16	40
	59 - 68	0	0	2	2	6	10
Toplam		26	2	70	112	188	398

Ki Kare Değer	Df	P
75,840	16	0,00

Araştırmada yaş ile boş zamanları değerlendirme konusunda sıkıntı çeken katılımcıların çapraz tablosu sonucuna göre, 29-38 yaş grubunda 100 kişinin bu konuda sıkıntı çektiği gözlemlenmiştir. İkinci sırada 144 kişi ile 19-28 yaş grubu gelmektedir. Üçüncü sırada 49-58 yaş grubunda 40 kişinin boş zamanlarda sıkıntı çektiği görülmektedir.

Tablo 6. Tesiste Kalma Süreleri

	N	Yüzde (%)
Günübirlik	172	43
Bir Gece	99	22.5
Bir Hafta	88	20
Bir Haftadan Fazla	42	10,5
Bir Ay	8	2
Toplam	400	100

Katılımcıların termal tesiste kalma sürelerine bakıldığında büyük bir çoğunluğunu (%43) günübirlik müşterin oluşturduğu görülmektedir. İkinci sırada %22.5 ile bir gece, üçüncü sırada %20 ile bir hafta olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Tesiste Kalma Süreleri İle Yaş Durumu Çapraz Tablosu

		Günübirlik	Bir gece	Bir hafta	Bir haftadan fazla	Bir ay	Toplam
Yaş Grubu	19 - 28	66	28	38	10	4	146
	29 - 38	58	38	36	18	0	150
	39 - 47	35	2	5	12	4	54
	49 - 58	16	10	10	4	0	40
	59 - 68	0	10	0	0	0	10
Toplam		172	88	90	42	8	400

Ki kare testi	Değer	sd	P
	115,410	16	000

Termal tesislerde kalma süreleri ile yaş durumu çaprazı yapıldığında; 19-28 yaş aralığında 38 kişinin en fazla bir hafta kaldığı, 29-38 yaş arasından en fazla 38 kişinin günübirlik, 39-42 yaş aralığında 42 kişinin günübirlik, 59-68 yaş aralığında ise 10 kişinin en fazla bir gece kaldığı görülmektedir.

Tablo 8. Termal Uygulamaları Hakkında Bilgi

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	148	37
Hayır	92	23
Kısmen	160	40
Toplam	400	100

Katılımcılardan termal uygulamaları bilgisinin olup olmadığı ile ilgili soruya alınan cevaplara göre %37'si evet, %23'ü hayır, %40'ı ise kısmen yanıtlarını vermiştir.

Tablo 9. Termal Tatilin Tercih Edilme Nedenleri

	1		2		3		4		5	
	%	N	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi
Sağlık Nedenleri	33	132	27,5	110	11	44	9	36	19,5	78
Refekat	34	136	33	132	18,5	74	10,5	42	4	16
Eğlenceli ve değişik bir tatil yapmak	1,5	6	5,5	22	31	124	27	108	35	140
Merak	6,5	26	4	16	29,5	118	37,5	150	22,5	90
Sağlıklı Yaşam Felsefesi	5,5	22	15	60	41	164	19	76	18,5	74

1: Kesinlikle Katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Kısmen Katılıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

Termal tatilin tercih edilme nedenlerinin arasında en çok verilen cevap ise eğlenceli ve değişik bir tatil yapmak olmuştur. Sonuçlara göre ikinci neden merak unsurudur. Üçüncü sırayı takip eden sağlık nedenleri ardından dördüncü sırada ise sağlıklı yaşam felsefesi ve son olarak refakat yer almaktadır.

Tablo 10. Tesislere Ulaşım İçin Hangi Araçları Kullanma

	N	Yüzde (%)
Özel Oto	276	69,0
Tesis veya Acenta servisi	86	21,5
Toplu Taşıma	38	9,5
Toplam	400	100

Termal tesislere ulaşım için katılımcıların %69 gibi büyük çoğunluğu özel oto kullanmaktadır. Bunu %21,5 ile tesis veya acente servisi takip etmektedir. En son olarak üçüncü sırada %9.5 ile toplu taşıma yer almaktadır.

Tablo 11. Termal Tesislerde En Çok Sıkıntı Çektiğiniz Konu

	1		2		3		4		5	
	%	N	%	n	%	n	%	n	%	n
Boş Zamanları Değerlendirme	6,5	26	0,5	2	17,5	70	28	112	47	188
Şehir Merkezine ulaşım	11	44	37	148	17	68	11,5	46	23,5	94
Kür Uygulamaları Hakkında Bilgi Sağlayamama	14,0	56	25,5	102	36,5	145	16,5	66	7	28
Hijyenik koşullar	10,5	42	30	120	28	112	20	80	11	44
Personelin tavrı	37	148	23	92	20	80	14,5	58	5,5	22

1: Kesinlikle Katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Kısmen Katılıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

Katılımcıların termal tesislerde en çok sıkıntı çektiği konu olarak %47,0'la boş zamanları değerlendirme yer almaktadır. Bunu takip eden ikinci sırada %23,5'le şehir merkezine ulaşım nedenidir. Üçüncü sırada %11,0'la hijyenik koşullar ve son olarak ta %5.5 ile personelin tavrı yer almaktadır.

Tablo 12. Termal Tesislerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Programının İçinde Yer Almasını Düşündüğü Aktiviteler

FAALİYETLER	1 Kesinlikle Olmamalı	2 Olmalı	3 Olabilir	4 Olmalı	5 Kesinlikle Olmalı
Aletli Jimnastik Salonu	16	15,5	19	19,5	30
Atla gezinti	16	15,5	19	19,5	30
Bahçe ile İlgili Uygulamalar	17,5	8	31		26
Bale ve Dans Eğitimi	38,5	15,0	21	11,5	14
Bilardo-Bowling-Masa Tenisi	21,5	13,5	21,10	19	25
Bilgisayar oyunları	38,0	9,5	18	14,5	20,5
Bisikletle Gezinti	11	8	26	19,5	35,5
Çocuk Odası	2,5	12,5	14	19,5	52,5
Genel Alanlarda Müzik	15	4,5	15	19,5	35,5
El Sanatları	56	12	20,5	6,5	6,5
Golf	12,5	21,5	46	9	11
Halk oyunları Eğitimi	7,5	16	25	23,5	28
Kağıt Oyunları	9	6,5	24,5	17	43
Kır Gezileri	4,5	18,5	26,5	19	31,5
Konserler	17,5	3,5	6	54,5	17
Langırt	7,5	16	25	23,5	28
Müzik Eğitimi	5	8	34	43	10
Okuma salonu	3,5	3,5	17	10	66
Partiler	4	4,5	23,5	25,5	42,5
Santranc vb Oyunlar	9,5	10,5	24	13	43
Sinema Salonu	9	8	14	24	4
Su Oyunları	2,5	2	14	19,5	62
Şark Köşesi	14,	8	24,5	17	36
Voleybol-Basketbol-Tenis	9	12,5	28,5	19	31

Yukarıdaki sonuçlar incelendiğinde boş zamanları değerlendirmeye yönelik en çok tercih edilen hizmet birimi okuma salonudur. (Katılımcıların %66'sı, okuma salonunun mutlaka bulunmasını istemiştir). Su oyunları (62,0) ile ikinci sırayı takip etmektedir. Üçüncü sırada ise (%43) satranç, sinema salonu ve kağıt oyunları

gelmektedir. Genel alanlarda müzik yayınında (%42) bu aktivitelerden sonra gelmektedir. En çok reddedilenler arasında ise el sanatları (%56) ve konserler (%54) gelmektedir.

Tablo 13. Termal Tesislerde Çevre Düzenlemesinin Yeterli Olup Olmadığı İle İlgili Düşünceleri.

	N	Yüzde (%)
Yeterlidir	76	19
Kısmen yeterlidir	208	52
Yetersizdir	116	29
Toplam	400	100

Katılımcıların termal tesislerde çevre düzenlemesi ile ilgili görüşleri kısmen yetersizdir. Bu durum yaklaşık olarak katılımcıların yarısını oluşturmaktadır (%52). Bunu takiben hayır görüşü %29'dur. Evet görüşü ise %19,0 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 14. Kür Havuzunda Aynı Anda Birden Fazla Grubun Farklı Faaliyetler Yürütmesi Hakkındaki Görüşleri

	N	Yüzde (%)
Evet	246	61,5
Hayır	154	38,5
Toplam	400	100

Alınan cevaplarda faaliyetlerin birbiriyle ilgili olma derecesine göre gruplandırılması gerektiğini düşünen kişi sayısı %61'dir; %38'i ise faaliyetlerin gruplandırılması gerekmediğini düşünmektedir

Tablo 15. Size Göre Termal Tesis Alanında "Hizmet Kalitesi" Yönünden Hangi Müteşebbisler Başarılıdır.

	N	Yüzde (%)
Özel işletmeler	350	87,5
Özel idareler	38	9,5
Belediyeler	12	3,0
Toplam	400	100

Katılımcılardan yönetimi farklı kişilerin ya da kurumların elinde bulunan işletmelerin hizmet kalitesini değerlendirmeleri istenmiştir. Sonuç olarak %87.5 ile özel işletmeler katılımcılarımız tarafından başarılı bulunmuştur. İkinci sırada ise özel idareler %9.5 ve son olarak belediyeler %3,0 yer almaktadır.

Tablo 16. Müşteri Algulamalarında Bir Termal Tesiste Uzman Doktor

İstihdamının Termal Turizm Amaçlarının Gerçekleştirilmesi

	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi
Bir Termal Tesiste, Termal Turizm Amaçlarının Gerçekleştirilmesi Açısından Doktor İstihdamı Şarttır	7,5	30	6	24	7	28	16,5	66	63	252
Sağlık Memuru ve Fizyoterapist İstihdamı Termal Turizm Amaçlarının Gerçekleşmesi Açısından Yeterlidir.	14	56	4,5	18	30,5	130	32,5	122	18,5	74
Bir Termal Tesiste Sektörden Yetişme Elemanında Doktorun Görevini Görebilir.	45,5	182	19	76	17,5	70	8	32	10	40

1: Kesinlikle Katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Kısmen Katılıyorum 4: Katılıyor 5: Kesinlikle katılıyorum

Yukarıdaki sonuçlara göre katılımcıların önemli bir bölümü (%63'ü, 252 kişi) termal turizm tesislerinde doktor istihdamının şart olduğunu belirtmişlerdir. Sağlık Memuru ve Fizyoterapist istihdamı termal turizm amaçlarının gerçekleşmesi açısından yeterlidir sorusuna (%18) 74 kişi, kesinlikle katılmıştır. Bir diğer göze çarpan sonuç ise, %45'lik (182 kişi) bir kesim, 'bir termal tesiste sektörden yetişme elemanı da doktorun görevini görebilir' sorusuna, kesinlikle katılmamıştır.

5. TARTIŞMA

Türkiye, termal su kaynakları bakımından büyük öneme sahiptir. Ülkenin hem debi hem sıcaklıkları fiziksel ve kimyasal özellikleri bakımından Avrupa'daki termal sulardan daha üstün niteliklere sahiptir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 12.01.2014). Son yıllarda artan sağlık turizmi ile birlikte insanların farklı tatil tercihleri, SPA'ların termal otellere girmesi sonucunu getirmiş ve bu anlamda hizmet çeşidi ve kalitesi artmıştır. Araştırma kapsamında Balıkesir'in seçilme nedeni Türkiye'deki termal merkezlerin burada çokluğu ve İstanbul, Bursa, İzmir gibi büyük şehirlerin tam ortasında bulunmasıdır. Sonuçlardan da anlaşıldığı gibi büyük bir çoğunluk İstanbul'dan gelmektedir. Balıkesir'den gelen kişiler ise ikinci sırayı almaktadır (Tablo 1).

Araştırma verilerinde katılımcıların demografik bilgileri incelendiğinde; genellikle 29-38 yaş aralığında oldukları, büyük bir çoğunluğunun eğitiminin yüksek düzeyde olduğu, genellikle bekarların oluşturduğu ve cinsiyet olarak (Tablo 2) büyük bir çoğunluğunun erkek olduğu sonucuna varılmıştır. Zorba ve ark. (2003) "4-5 yıldızlı oteller ve tatil köyleri sportif rekreasyon ve animasyon programlarının analizi ve karşılaştırılması" adlı çalışmada Türkiye'ye gelen turistlerin 31-40 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Çalışmada termal merkezlere gelen müşterilerin 29-38 yaş olarak saptanmış olması bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

Yapılan yaş ile termallerde kalma sürelerinin çaprazlandığı tabloda (Tablo 3) yaş olgusu ilerledikçe termalde kalma sürelerinin azaldığı tespit edilmiştir. Heung (2000); "Anakara Çinlilerin, Hong Kong Otel Servislerinden Memnuniyet Dereceleri" adlı çalışmasında, Çinlilerin Hong Kong otellerinde yapılan rekreasyon ve animasyon faaliyetlerinden memnun olmadıkları bu yüzden kısa süreler için otellerde ikamet ettikleri saptanmıştır. Araştırmada, sadece lise mezunu düzeyindeki kişiler ile görüşülmüştür. Bu çalışmada amaç, rekreatif hizmetlere yönelik müşteri tepkilerinin analiz edilmesinde, eğitim düzeyi yüksek ve bilinçli kitlenin değerlendirilmesini tespit etmektir.

Tatil için termal tesislerin ilk akla gelen seçeneklerden biri olmaması durumunun tespiti (Tablo 4) için sorulan soruda %47'lik kesimin boş zamanları değerlendirme konusunun azlığından dolayı termal merkezleri tercih etmedikleri

gözlemlenmiştir. Bu anlamda termallerde rekreasyon çalışması yapılması gereği doğmuştur.

Çelik (2001); “Termal Turizm İşletmelerinin Yapısı İşleyişi ve Müşterilerin Rekreasyon Talebi Sandıklı Hüdai Kaplıcası Modeli” adlı tezde boş zamanı değerlendirme sorununa değinilmiştir. Bu tezle paralellik göstermesi tezi doğrular niteliktedir.

Yine bu konuya yönelik yapılan Öztürk (1999); “Turistlerin Türkiye’yi İlk ve Birden Fazla Ziyaret Etme Durumlarının Bazı Sosyo-Ekonomik Faktörler ile Seyahat Özelliklerine Göre Değişimin Analizi” adlı çalışmada katılımcıların konaklama amacındaki nedeni rekreatif unsurların bu otellerde geniş amaçlı olmasındandır sonucu ortaya çıkmıştır.

Yapılan bu çalışmada da müşterilerin boş zamanlar konusunda sıkıntı çektiği tespit edildiğinden, bu aktiviteler çoğaltılarak kalma sürelerini uzatma çabalarına gidilebilir ve bu tesislerde kalmaları sağlanabilir. Bu tür tesisler hakkında yeterince bilgi sahibi değilim faktöründe kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum cevabını veren katılımcıların sayısının oranı %59 ile yüksek bir durum teşkil etmektedir. Bu sonuç bize bir termal tercihte bilginin o tesisi seçme oranında etkili olmadığını ifade etmektedir.

Termal müşterilerinin uygulamalar hakkında bilgi sahibi olup olmadığını öğrenmek için sorulan sorularda (Tablo 8), katılımcıların çoğu (%40) ‘kısmen’ cevabını vermiş ve ‘hayır’ diyenler de (%23) çoğunlukta gerçekleşmiştir. Bu anlamda termal müşterilere çoğunlukla SPA konusunda ve yeni çıkan uygulamalar hakkında bilgi verilmelidir. Bu durum, hem satış, hem de kalite açısından önemlidir.

Katılımcıların termal tesisleri tercih etme nedenlerindeki birinci durumun (Tablo 9), eğlenceli ve değişik bir tatil yapma isteği olduğu görülmektedir. Bu da yine rekreasyon etkinliklerinin termal tesislerde gerekli olduğunu ispatlamaktadır.

Termal otellerde en çok sıkıntı, sorun ve memnuniyetsizliği belirlemek için yapılan analizde (Tablo 11); en çok sıkıntı çekilen konunun müşterilerin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik faaliyetlerin yetersizliği olarak belirlenmiştir.

Raymond ve ark. (1988); “Hong Kong Otellerinde Seçilen 6 faktörün Otel Performansı Analizi Üzerine Etkisi” adlı çalışmada da rekreatif unsurların etkisini ölçme konusunda yapılan incelemede boş zamanları değerlendirmeye yönelik unsurların etkisiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar ile Raymond ve arkadaşlarının ortaya koyduğu sonuçlar birbirine benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla müşterilerin rekreasyon ve boş zamanı değerlendirme konusunda tesislerde sıkıntı çektiği görülmektedir. Yine bu alanda yaş ile boş zamanlarda sıkıntı çeken müşteriler çaprazlandığında daha çok genç kesimin boş zamanları değerlendirme konusunda sıkıntı çektiği görülmektedir.

Termal tesislerde, müşterilerin rekreasyon aktivitelerini belirlemeye yönelik analizde, en çok istenilen aktivite; okuma salonu (%66) ve su oyunları (%62) olarak tespit edilmiştir. En çok reddedilen aktiviteler arasında ise el sanatları (%54.5), bale ve dans eğitimi (%38) gelmektedir. Bu anlamda termal tesise gelen müşterilerin genellikle dinleme amaçlı aktiviteleri tercih ettikleri söylenebilmektedir.

Termal tesislerde çevre düzenlenmesi ile ilgili olarak müşterilerin çoğunluğu (%52) bu anlamda tesisleri yeterli bulmamaktadır. Çevre düzenlemesi insanların kendilerini iyi hissetmelerini sağlamaktadır ve aynı zamanda tesislere ayrı bir hava ve imaj sağlamaktadır.

Yönetim olarak müteşebbisler değerlendirildiğinde büyük bir çoğunlukla (%87.5) özel işletmeler tercih edilmiştir

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak; müşterilerin termal tesisler hakkındaki beklentilerini tespit etmeye yönelik yapılan bu çalışmada, insanların bu tesislerle ilgili şikayetlerinin başında boş zamanlarını değerlendirebilecekleri faaliyetlerin yetersizliği gelmektedir. Yine tesise gelmeden önce tanıtım yetersizliği ve tesise geldiğinde uygulamalarla ilgili beklenen düzeyde bilgi sağlanamaması, bu anlamda talebi olumsuz yönde etkilemektedir. Tesislerin genelde şehir merkezinden uzak olması, ulaşım problemi yaşanmasına neden olmaktadır. Ayrıca tesislerde çevre düzenlemesinin yetersiz olması, rekreasyon faaliyetlerinin gruplara ayrılmaması da farklı sorunlara neden olabilmektedir. Gelen müşterilerin dinlenmek veya eğlenmek amaçlı olup olmamaları da rekreasyon faaliyetlerinin şekillenmesi açısından önemlidir. Diğer taraftan bu tesislerde sağlık uzmanlarının bulunması, müşterilerin kendilerini güvende hissetmeleri açısından önemli bir faktördür.

Yine bu çalışmada termal müşterilerin geliş amacı ne olursa olsun rekreasyon faaliyetleri talebinde bulunduğu ortaya çıkmıştır. Çünkü gittikçe artan stres, kötü hava şartları, yoğunluk bu talebi etkileyen faktörlerdir. Bu anlamda insanların ruh ve fizik sağlıklarını yeniden kazanmak için suyun iyileştirici gücüne başvurmaları ve streslerini atmak için faydalı olacak rekreasyon faaliyetlerini tercih etmeleri ise kaçınılmaz bir sonuçtur. Bunları uygulayan tesisler hiç şüphesiz ki bir çok termal tesisten ayrılacak ve müşteri potansiyelini arttıracaktır. Ayrıca bu işletmeler turizm sektöründe cazip hale gelecek, müşterilere farklı tecrübeler yaşatıp bu sayede müşteri bağımlılığını sağlayacaktır. Önemli olan katılımcı yaklaşımını dikkate almak ve bu doğrultuda rekreasyon planını ortaya koyup müşteri istek ve ihtiyaçlarını tam olarak karşılayabilen bir program ortaya koymaktır.

Her geçen gün gelişen ve değişen müşteri istek ve ihtiyaçları sektörleri bu anlamda yenilik yapmaya zorlamaktadır. Bu yüzden ki işletmelerde yönetim farklı olmalıdır. Özellikle belediyeler ve özel idarelerdeki işletmelerin yerine profesyonel yöneticilerin bulunduğu özel işletmeler etkinliğini arttırmalıdır. Personelde bu konuda bilgi ve tecrübe ile değişen SPA olgusu aşılmalıdır. Gelen müşterilere masaj rekreasyon etkinlikleri iletişim yoluyla açıklanmalıdır. Bunlar hep beraber yapıldığında müşterilerinde geri dönüşü, tesiste kalma süreleri artırılmış olacaktır.

KAYNAKLAR

Abadan M. *Türk Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri*, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayını, 1961:25.

Abadan M. *Boş Zaman Değerlendirme Semineri*, İstanbul, Hesk Yayını, 1981:27

Akdoğan A. *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*, Ankara, Anatolia Yayıncılık, 1992:45.

Alen R. *Turizmde Seçme Makaleler* İstanbul, Tugev Yayını, 1994:76

Aydoğan F. *Medya ve Serbest Zaman*, İstanbul, Om Yayınevi, 2000:56

Barutcuğil *Turizm İşletmeciliği*, İstanbul, Beta Yayınları, 1989:29-32

Bayer M. *Turizme Giriş*, İstanbul İşletme Fakültesi Yayını, 1992:46

Broen C. *Redhouse İngilizce-Türkçe Sözlük*, Ankara, Redhouse Yayınları 1991:39

Cekirge N. Kaplıca mimarlığı ve kaplıcamız, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*,1991, 2, 17:26

Çelik S. *Termal Turizm İşletmelerinin Yapısı İşleyişi Ve Müşterilerin Rekreasyon Talebi Sandıklı Hündai Kaplıcası Modeli*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilin Dalı, Yüksek Lisans, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2001.

Cımat A. Bahar O, *Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme* Akdeniz Üniversitesi İBBF Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2003:6.

Contu M, *Alternatif Turizm Çeşitleri ve Kızılcahamam Termal Turizm Örneği*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilimdalı, Yüksek Lisans Tezi, Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2006.

Devlet Planlanma Teşkilatı, [http:// www.dpt.gov.tr/sector/sector.htm](http://www.dpt.gov.tr/sector/sector.htm) 27.12.2013

Demiray U. *Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri*, Eskişehir, Ankara Üniversitesi Yayını, 1987:56.

Dumadeziler J. *Toward a Society of Leisure*, Newyork, Free press,1967:78

Dincer F. *Turizm ve Turist Tanımlarındaki Gelişmeler*, Ankara, T.C Turizm Bankası A.Ş, 1993:98

Demir C. *Turizm ve Çevre Yönetimi*, Ankara, Nobel Yayınları, 2006:67

Erdemli A. *Spor Felsefesi*, İstanbul, E Yayınları, 2002:34

Erdem E. *Animasyon Ve Rekreasyon Temel Bilgileri Ve Antalya Bölgesi 3. Turizm Araştırma ve Yayınları Değerlendirme*, Antalya, Akdeniz Üniversitesi Yayınları, 1989:26.

Ekonomik Faktörler ile Seyahat Özelliklerine Göre Değişimin Analizi, *Gazi Üniversitesi*, Yüksek Lisans, Ankara, 1999.

Güler Ş. *Turizm sosyolojisi*. Ankara, Turizm Tanıtma Bakanlığı Yayını, 1988:67.

Güler Ş. *Turizm Sosyolojisi*, Ankara, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Yayını, 2006:35-34.

Gülen KG, Demirci S. *Türkiye’de Sağlık Turizmi Sektörü*, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2011:25.

Gökmen H. *Yükseköğretim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri*, Ankara, MEGSB Yayını, 1989:26.

Hacıoğlu N, Gökdeniz A. *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*, Balıkesir, Turizm Pazarlaması Yayınevi,2009:34-36

Hazar A *Rekreasyon ve Animasyon*, Ankara, Detay Yayıncılık,2003:67-76

Hacıoğlu N, Gökdeniz A. *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*, Balıkesir, Turizm

Pazarlaması Yayınevi,1999:67

Karaküçük S. *Rekreasyon*, Ankara, Ankara Basımevi, 1995:89

Karaküçük S. *Rekreasyon ve Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara, Bağırhan Yayınevi, 1999:86

Kozak N, Kozak M,Akoğlan M, Kozak M. *Genel Turizm; İlkeler ve Kavramlar*, 6.Baskı. Ankara, Detay Yayıncılık,2001:36.

Kiper T, Safranbolu Yörük Köyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi, 2006.

Kültür ve Turizm Bakanlığı,<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,11492/saglik-ve-termal-turizmi-tanimi.html>, 12.07.2013.

Lundberg D. *The Tourist Business*, 4 th Edition. Boston, Puplicng Inc, 1980:28

Müştilgil S. *Dinlence ve Turizm İlişkisi*, İstanbul, Boğaziçi Yayını, 1993:63

Murpy E. *Tourism A Community Aproach*, Newyork , Mentnhen anc Co LTD., 1985

Öztürk Y. *Turistlerin Türkiye'yi İlk ve Birden Fazla Ziyaret Etme Durumlarının Bazı Sosyo-Ekonomik Faktörler ile Seyahat Özelliklerine Göre Değişimin Analizi*” Raymond K, Chu T, An importance- performance analysis of hotel selection factors in the hong kong hotel industry a comprasion of busines and leisure travellersi Department of hotel amd torism manegemnt, Hong Kong: The Hong Kong Polytechnic Universty, 1999.

Özbek T. *Dünyada ve Türkiye'de Termal Turizmin Önemi*, Ankara, Anatolia Yayınları, 1991:16.

Porker S. *Recreation Executive Report USA*, Virginia, 1985:22.

Sağlık Bakanlığı, [http:// www.saglikturizmi.gov.tr\34-termalbölgeler.html](http://www.saglikturizmi.gov.tr\34-termalbölgeler.html), 12.01.2014

- Sağcan M. *Rekreasyon ve Turizm*, İzmir, Cumhuriyet Basımevi, 1986:45
- Tezcan M. *Eğitim Sosyolojisi*, 6. Baskı, Ankara, Ankara Üniversitesi Edebiyat Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1991:40.
- Toskay T. *Turizm: Turizm Olayına Genel Yaklaşım*. İstanbul, Der. Yayınları,1983:78-79
- Torkildesen G. *Leisure and Recreation Managements*, London, Combirdge University, 1990:171.
- Tunç A. Saç F. *Genel Turizm*. Ankara, Detay Yayıncılık,1998:36-38.
- Topuzlu F. *Animasyon İmkanlarının Konaklama İşletmelerindeki Etkinliği*, Ankara, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş,1986:26,29
- Toskay T. *Turizm Olayına Genel Yaklaşım*, Ankara, Der Yayınları, 1989:36
- Tezcan M. *Boş Zamanlar Sosyolojisi*, Ankara, Atilla Kitapevi, 1992:67
- Topuzlu F. *Animasyon İmkanlarının Konaklama İşletmelerindeki Etkinliği*, Ankara, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş, 1990
- Ulucak E, *Turizimin Turistik Yörelerdeki Sosyo Kültürel Yaşama Etkileri ve Fethiye Yöresinde Bir Uygulama*, Ankara, Detay Yayınevi, 2000:6-9.
- Ülker İ. *Türkiye’de Sağlık Turizmi ve Kaplıca Planlanması*, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları,1988:24.
- Ülger S. Genel Turizm Bilgisi, Antalya, Akdeniz Üniversitesi Yayınevi, 1993.
- Zorlu E. *Boş Zamanlar Sorunu Gençlik Lideri El Kitabı*, Ankara, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını, 1973:86.
- Zorba E, Bakır M, Tekin A, Saygın Ö. Muğla ili 1.sınıf tatil köylerindeki rekreasyon aktivitelerine katılan yabancı turistlerin sportif rekreasyon programı ile ilgili yaklaşımların incelenmesi, *Marmara Üniversitesi Spor Araştırmaları Dergisi*, 2001:5.

EKLER

EK 1 ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER	
Adı Soyadı	: Mehmet KAÇAR
Doğum tarihi	: 19.07.1985
Doğum yeri	: Amasya
Medeni hali	: Bekar
Uyruğu	: T.C.
Adres	: Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 10600 Balıkesir
Tel	: 0266 2571040
Faks	: -
E-mail	: ozmos05@hotmail.com
EĞİTİM	
Lise	: Açık Öğretim Lisesi (2002)
Lisans	: Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu (2005- 20010)
Yüksek lisans	: Üniversitesi Fakültesi, Anabilim Dalı (2007-2008)
Doktora	: Üniversitesi Fakültesi, Anabilim Dalı (2009-2012)
YABANCI DİL BİLGİSİ	
İngilizce	: -
ÜYE OLUNAN MESLEKİ KURULUŞLAR	

EK 2 ANKET FORMU

Değerli Katılımcı:

Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı dahilinde geliştirmeye çalıştığımız “**Termal Spalarda Müşterilerin Rekreasyon Talebini Geliştirmeye**” yönelik araştırmamız için sizlerin görüşlerine ihtiyaç duymaktayız.

Bu konuda anketimize vereceğiniz samimi ve içten cevaplarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla

MEHMET KAÇAR

1.Yaşadığınız Bölge./İl/İlçe :

2. Yaşınız :

3..Cinsiyetiniz :

4.. Eğitim Durumunuz :

5. Mesleğiniz :

6. Medeni Haliniz :

2. Tatil için termal tesislerin ilk akla gelen seçeneklerden biri olmamasının sebeplerini önem derecesine göre (1 den 5 e kadar değerler kullanılmak şartıyla) belirtiniz:

(5: En önemli, 1: En önemsiz)

1. Bu tür tesislerde boş zamanı değerlendirmek problem oluyor
2. Bu tür tesisler yaşlı ve hasta kimseler içindir
3. Bu tür tesislerde ulaşım problemi var
4. Bu tür tesisler hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığım için ilgi duymuyorum.
5. Termal tesisleri tatil yeri olarak algılamıyorum

Diğer.....

3. Tesiste en çok kaç gece kaldınız?

- Günübirlik Bir gece Bir hafta Bir haftadan fazla Bir ay

4. Termal uygulamaları ile ilgili bilgi sahibi misiniz?

- Evet Hayır Kısmen

5. Termal tatili tercih sebebinizi önem derecesine göre (1 den 5 e kadar değerler kullanılmak şartıyla) belirtiniz. (5: En önemli, 1: En önemsiz)

1. Sağlık nedenleri (Zorunluluklar)
2. Refakat
3. Eğlenceli ve değişik bir tatil yapabilmek
4. Merak
5. Sağlıklı yaşam felsefesi

Diğer.....

6. Termal bir merkezde tatil yapacağınız zaman tesislere ulaşım için hangi araçları seçersiniz?

- Özel oto
- Tesis veya acente hizmeti olarak ücretsiz servis
- Toplu taşıma

7. Termal tesislerde en çok sıkıntı çektiğiniz konu nedir? Önem derecesine göre (1 den 5 e kadar değerler kullanılmak şartıyla) belirtiniz: (5: En Önemli 1: En Önemsiz)

1. Boş zamanları değerlendirme
2. Şehir merkezine ulaşım
3. Personelin tavrı
4. Kür uygulamaları hakkında bilgi sağlayamama
5. Hijyenik koşullar

8.Bir termal tesiste aşağıda belirtilen rekratif unsurların bulunup bulunmaması ile ilgili görüşlerinizi belirtiniz.

FAALİYETLER	1	2	3	4	5
Aletli Jimnastik Salonu					
Atla gezinti					
Bahçe ile İlgili Uygulamalar					
Bale ve Dans Eğitimi					
Bilardo-Bowling-Masa Tenisi					
Bilgisayar oyunları					
Bisikletle Gezinti					
ocuk Odası					
El Sanatları					
Genel Alanlarda Müzik Yayını					
Golf					
Halk oyunları Eğitimi					
Kağıt Oyunları					
Kır Gezileri					
Konserler					
Langırt					
Müzik Eğitimi					
Okuma salonu					
Partiler					
Santranc vb Oyunlar					
Sinema Salonu					
Su Oyunları					
şark Köşesi					
Voleybol-Basketbol-Tenis					

1: Kesinlikle olmamalđ 2: Olmamalđ 3: Olabilir 4: Olmalđ 5: Kesinlikle Olmalđ

9. Bir termal tesiste, kürlerin başarısı ile ilişkili olarak aşağıdaki görüşlerle ilgili düşüncelerinizi belirtiniz?

	1	2	3	4	5
Bir Termal tesiste termal turizm amaçlarının gerçekleştirilmesi açısından uzman doktor istihdamı şarttır.					
Sağlık memuru ve fizyoterapist istihdamı termal turizm amaçlarının gerçekleştirilmesi açısından yeterlidir.					
Sektörden yetişme personelde doktorun veya sağlık personelinin fonksiyonunu görebilir.					

1: Kesinlikle Katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3:Kısmen Katılıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

10. Termal tesislerde çevre düzenlemesinin yeterli olup olmadığı ile ilgili düşüncenizi belirtiniz?

- Yeterlidir
- Kısmen yeterlidir
- Yetersizdir

11. Kür havuzunda yüzen insanları görmek ya da siz dinlenirken gürültülü bir şekilde eğlenen insanları duymak ister misiniz? (Faaliyetlerin birbirleriyle ilgili olma derecelerine göre gruplandırılmaları gerektiğine inanıyor musunuz?)

- Evet
- Hayır

12. Bir termal tesisteki minimum hizmet birimleri neler olmalıdır?

- Türk Hamamı, Konaklama Birimi, Kür Merkezi, Alışveriş Merkezi Yiyecek içecek Birimi, Rekreasyon Birimleri
- Türk Hamamı, Konaklama Birimi, Yiyecek içecek Birimi
- Türk Hamamı, Konaklama Birimi

13.Size göre termal tesis alanında “hizmet kalitesi “ yönünden hangi müteşebbisler daha başarılıdır?

- Özel işletmeler
- Özel idareler
- Belediyeler